

هو اللطيف

چارچوب کلی برنامه اصلاح نظام بانکی

موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی
پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مرداد ۱۳۹۵

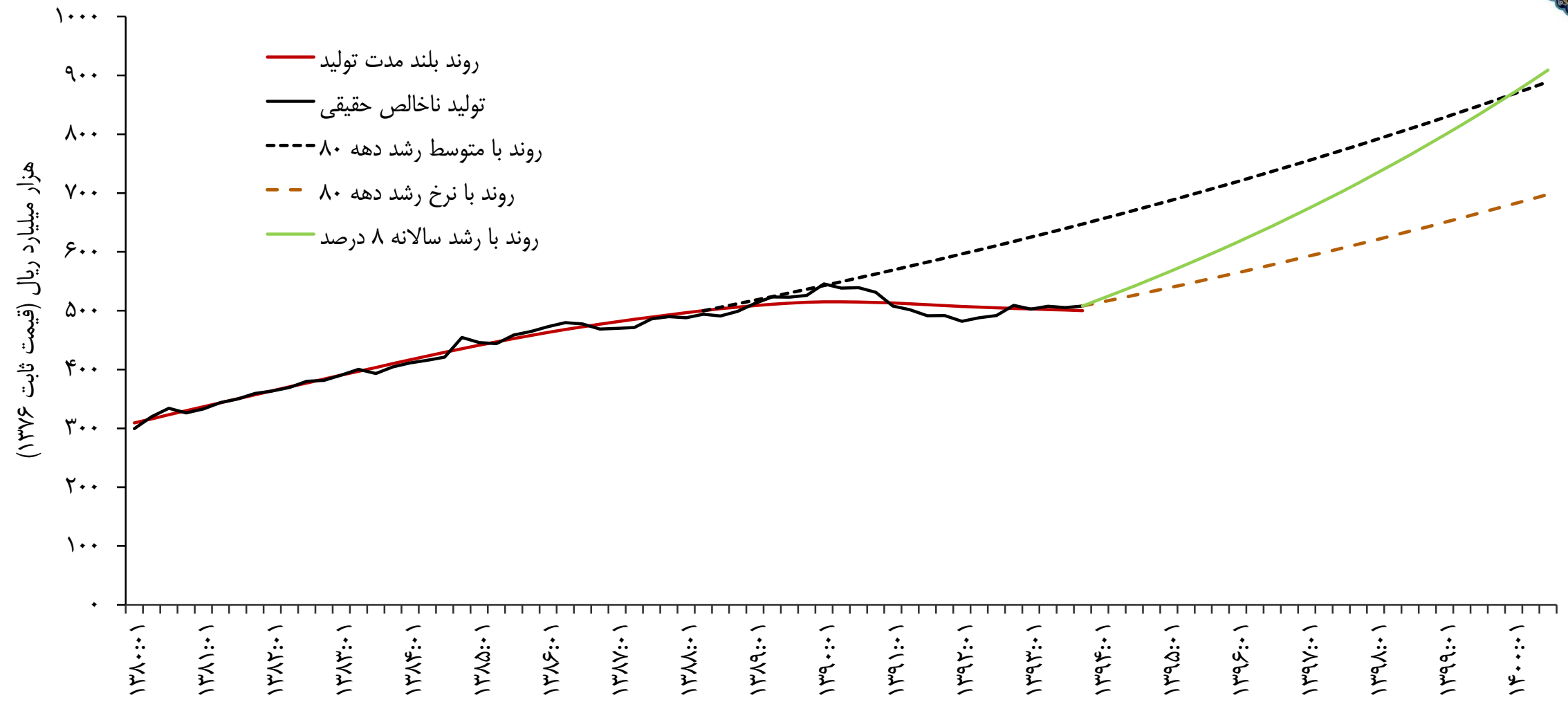
فهرست مطالب

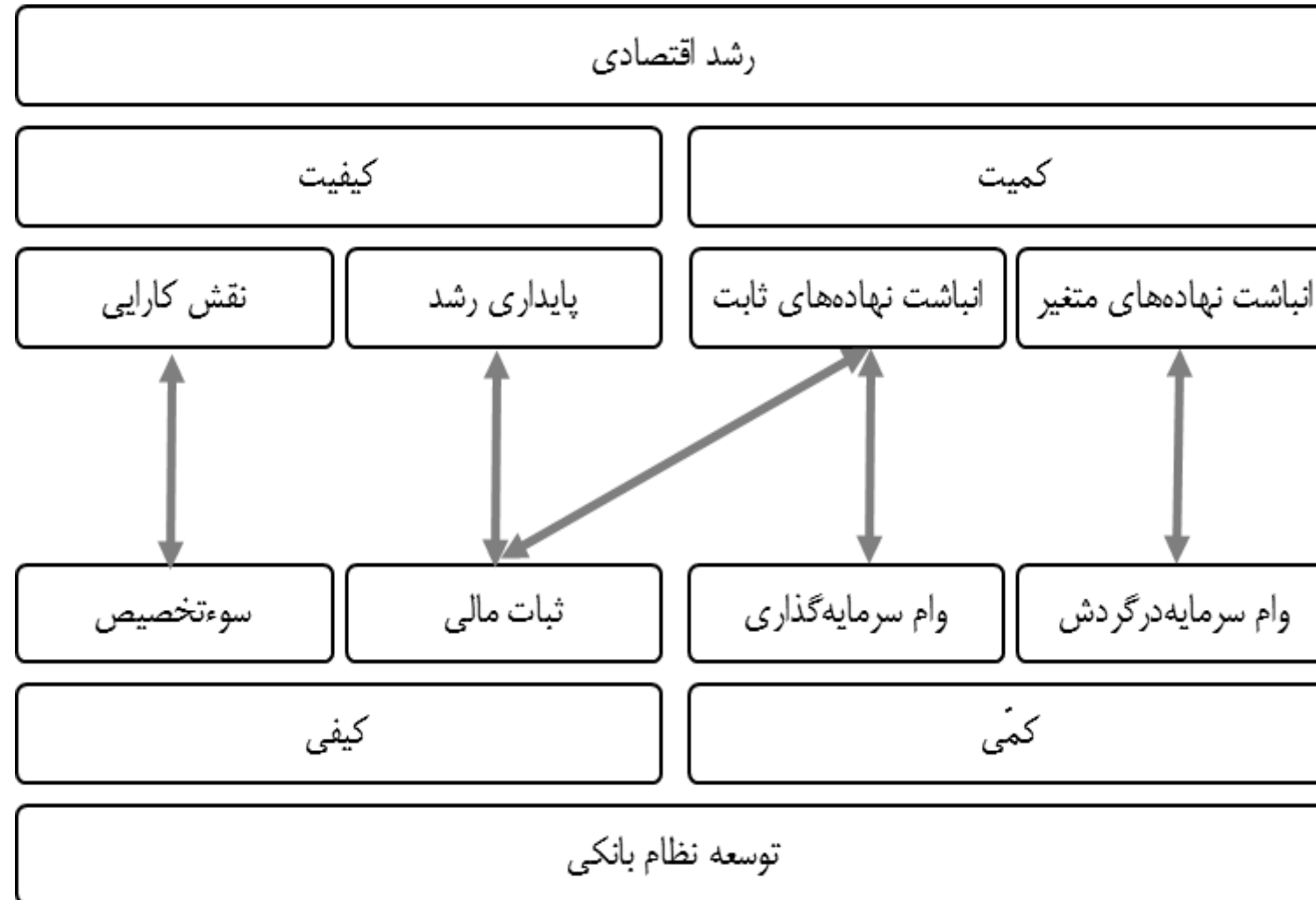
- مقدمه ای بر ضرورت اصلاحات در نظام بانکی
- تبیین چالش های نظام بانکی
- پیامدهای ادامه وضع موجود
- نقشه راه اصلاح نظام بانکی

فهرست مطالب

- مقدمه ای بر ضرورت اصلاحات در نظام بانکی
- تبیین چالش های نظام بانکی
- پیامدهای ادامه وضع موجود
- نقشه راه اصلاح نظام بانکی

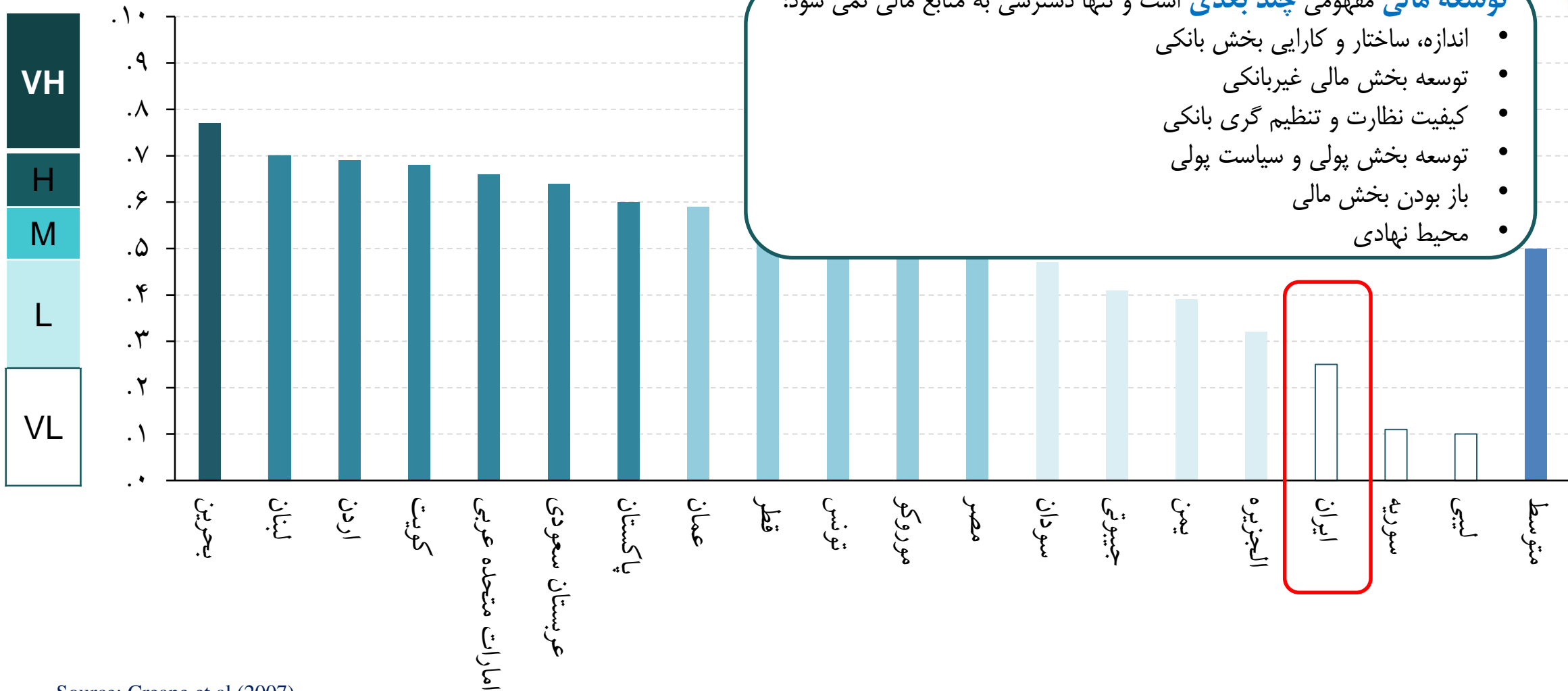

شاخص توسعه مالی جامع: ایران در مقابل منا

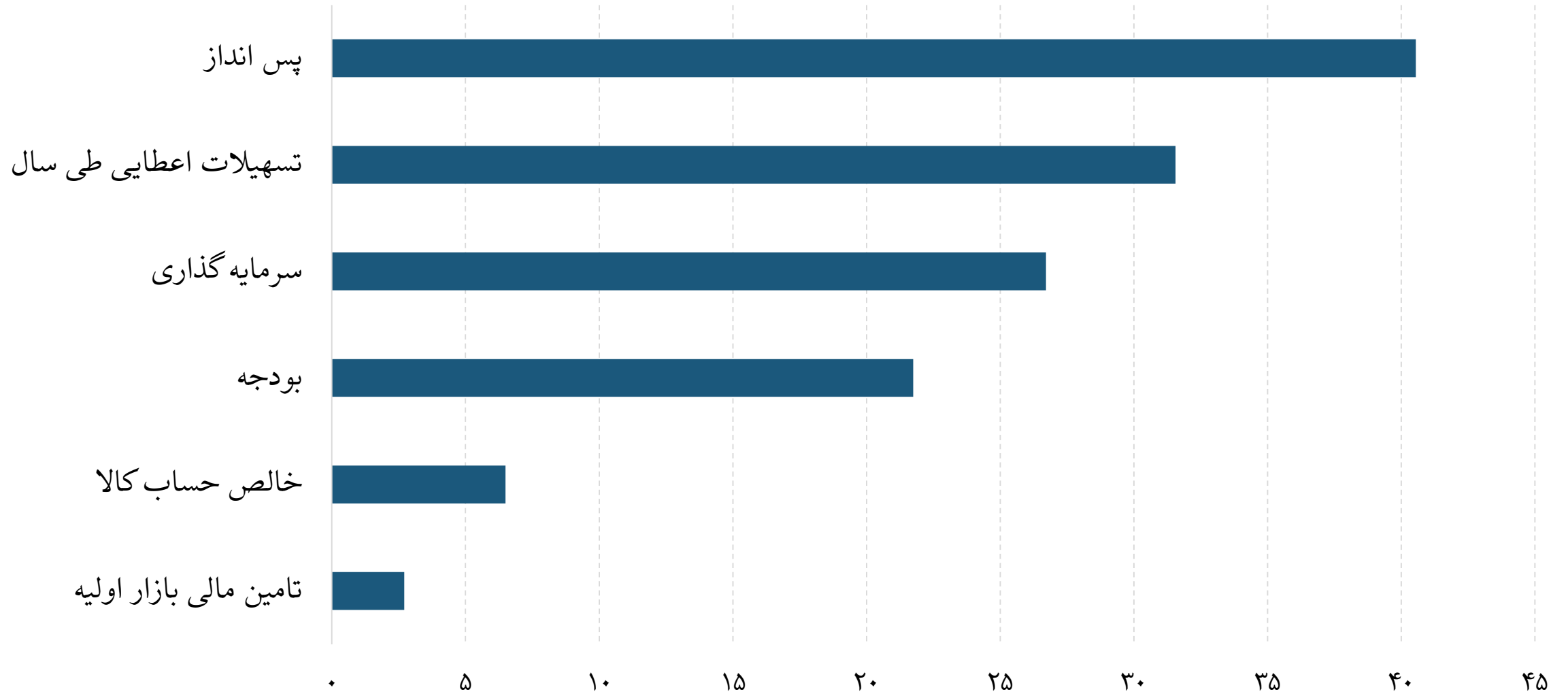

توسعه مالی مفهومی چند بعدی است و تنها دسترسی به منابع مالی نمی شود:

- اندازه، ساختار و کارایی بخش بانکی
- توسعه بخش مالی غیربانکی
- کیفیت نظارت و تنظیم گری بانکی
- توسعه بخش پولی و سیاست پولی
- باز بودن بخش مالی
- محیط نهادی

Source: Creane et al (2007)

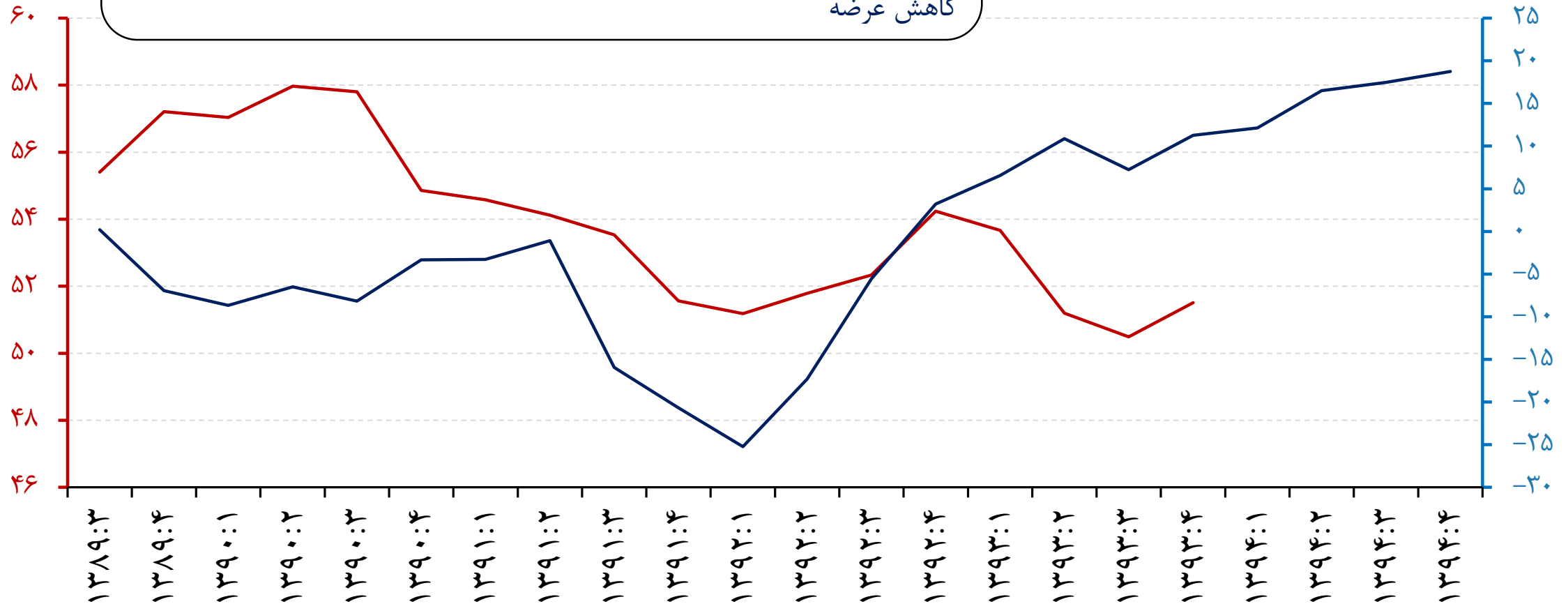

تنگنای مالی در ایران

دو بعد تنگنای مالی:

- دسترسی به منابع مالی (تسهیلات اعطایی به ازای هر واحد تولید)
  - هزینه تامین مالی (نرخ تسهیلات)
- کاهش عرضه

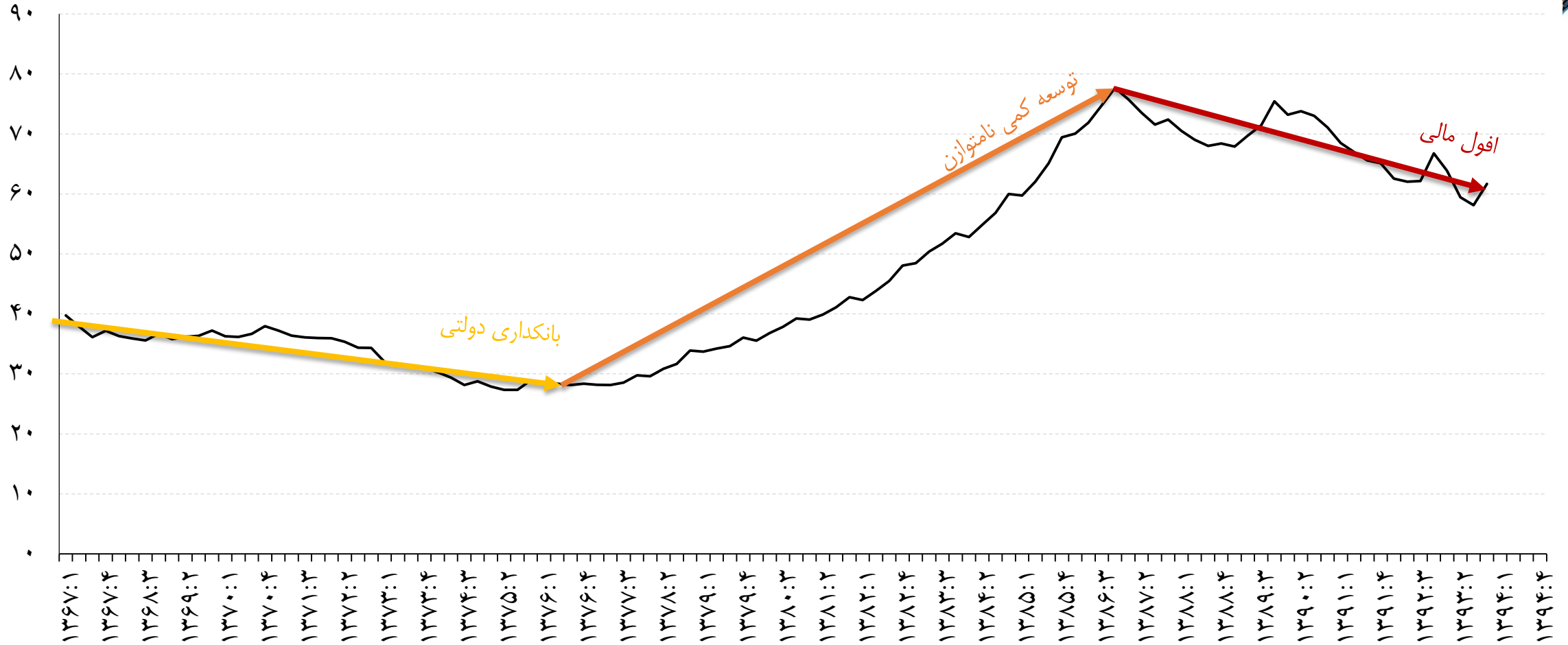
— نسبت بدهی بخش غیردولتی فصلی زدایی شده به شبکه بانکی به روند تولید کل
 — نرخ سپرده پذیری در بازار بین بانکی حقیقی شده با تورم نقطه به نقطه CPI

فهرست مطالب

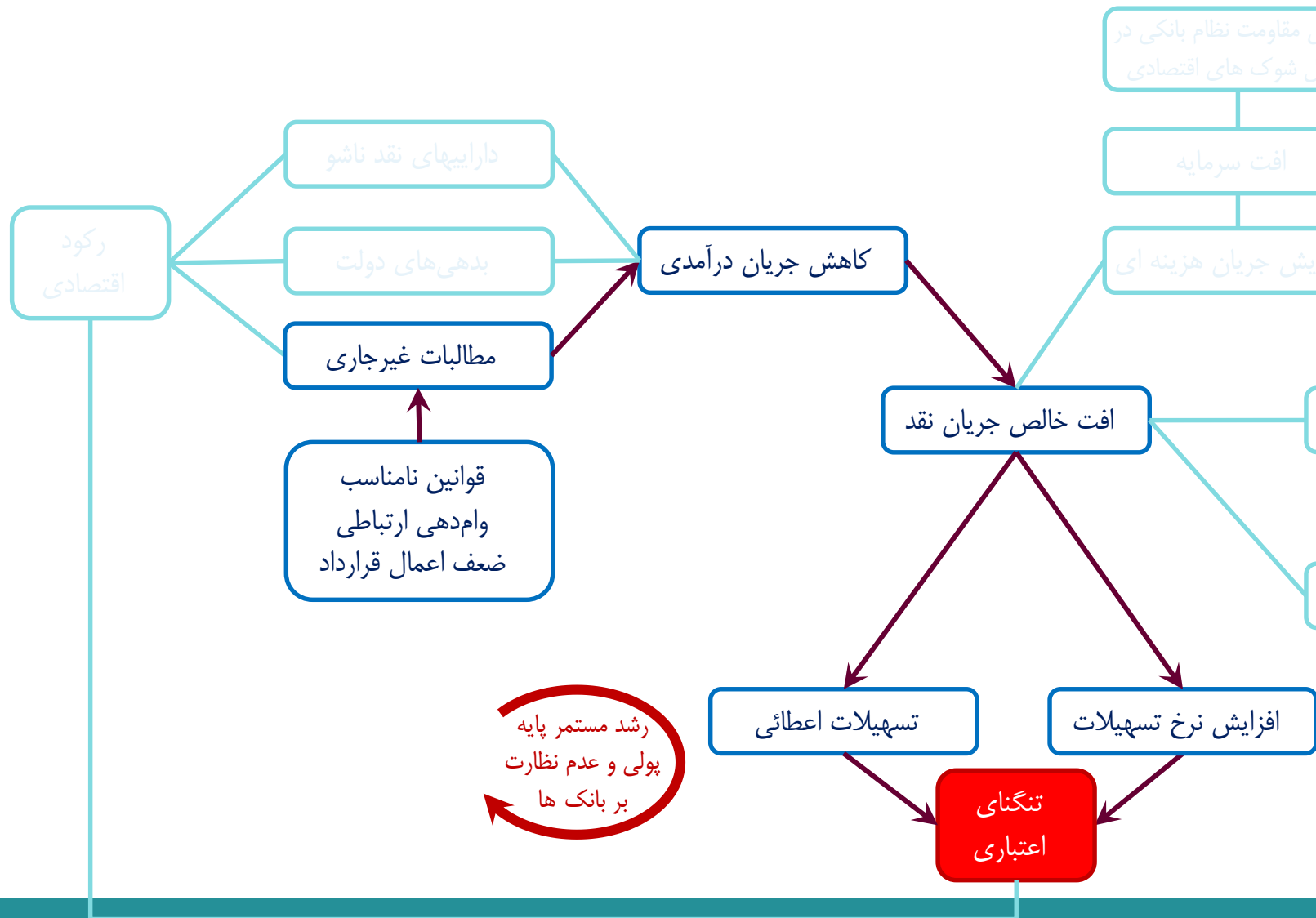
- مقدمه ای بر ضرورت اصلاحات در نظام بانکی
- تبیین چالش های نظام بانکی
- پیامدهای ادامه وضع موجود
- نقشه راه اصلاح نظام بانکی

توسعه مالی نامتوازن و کاهش سلامت بانکی

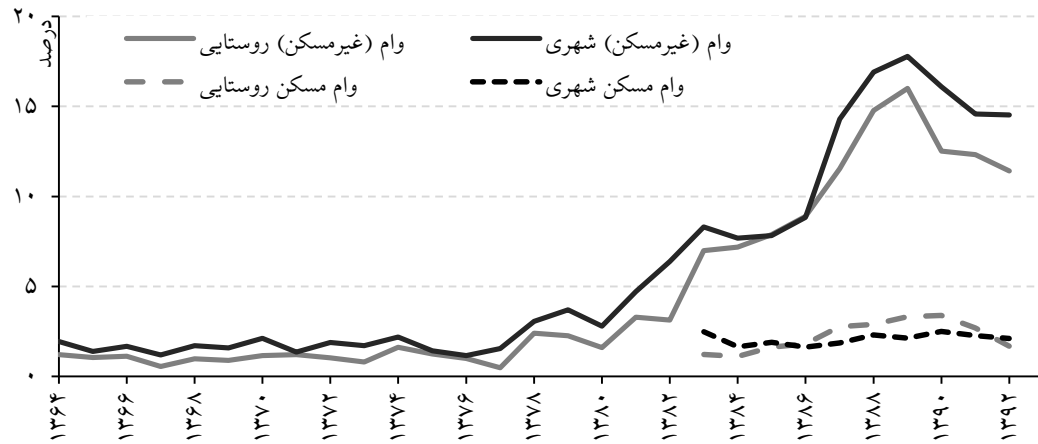

نسبت بدهی بخش غیردولتی به شبکه بانکی به روند تولید بدون نفت (درصد)

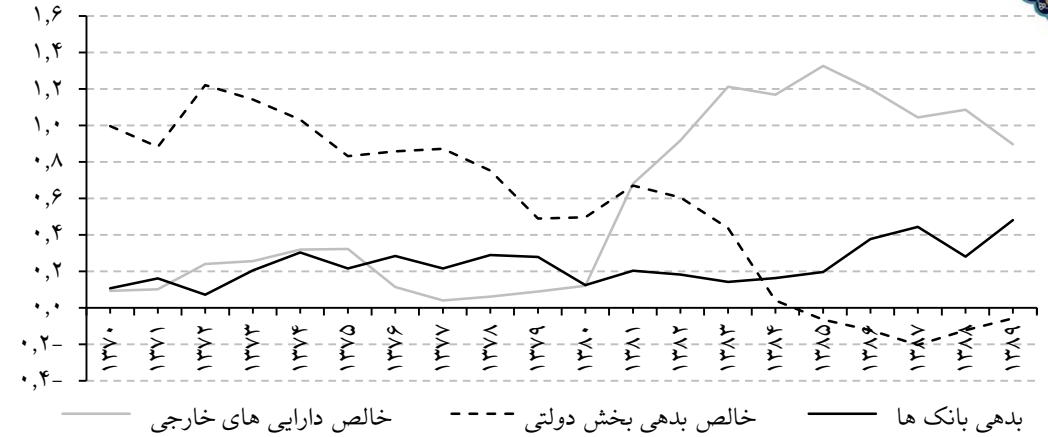
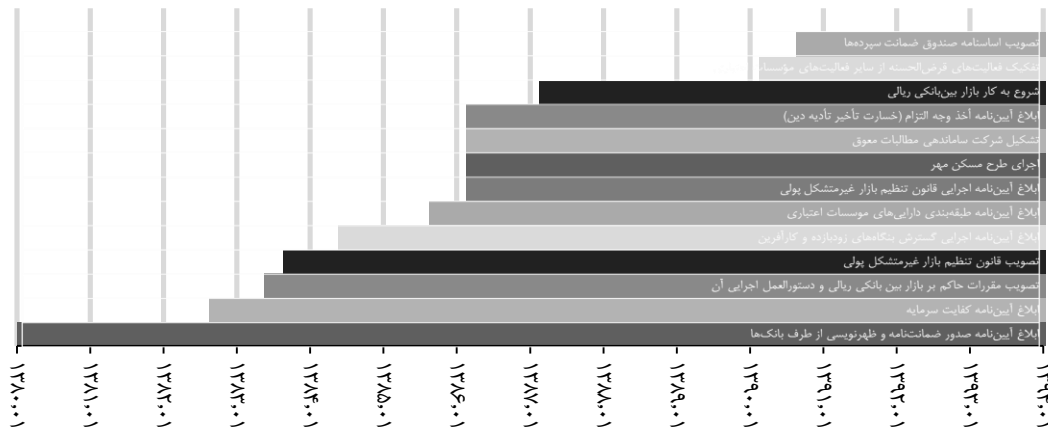
معضلات نظام بانکی: رشد مستمر مطالبات غیرجاری

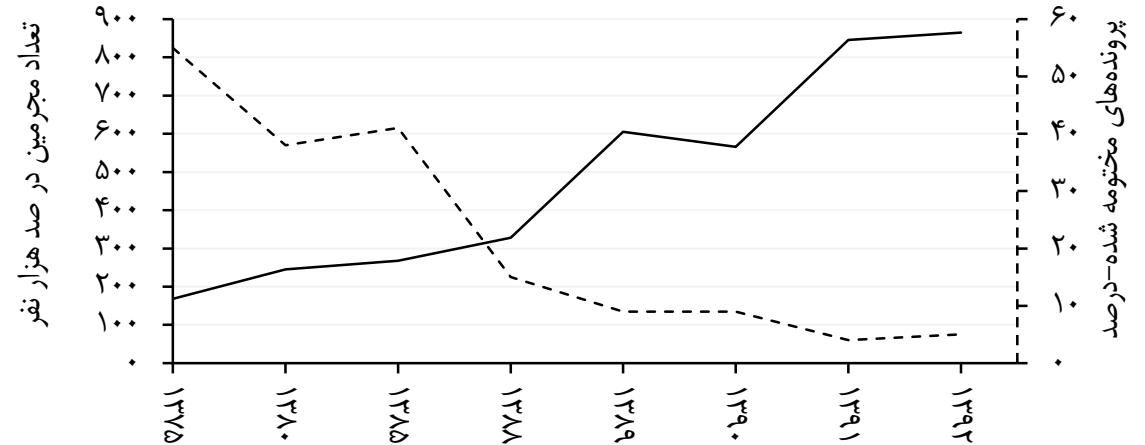
- بخش واقعی
  - رشد مستمر بخش واقعی
  - بزرگ شدن بخش خصوصی و افزایش تقاضا برای منابع مالی
  - بیماری هلندی
- بخش مالی
  - تغییر فضای کسب و کار مالی و معرفی بانک‌های خصوصی
  - کاهش محدودیت‌های دستوری برای تخصیص منابع مالی
  - کاهش بدهی مستقیم دولت به بانک مرکزی
  - سلطه مالی/سرکوب مالی
- نهادها و زیرساخت‌ها
  - نقش ناظر بانکی
  - مدیریت ریسک
  - تضعیف قدرت اعمال قرارداد

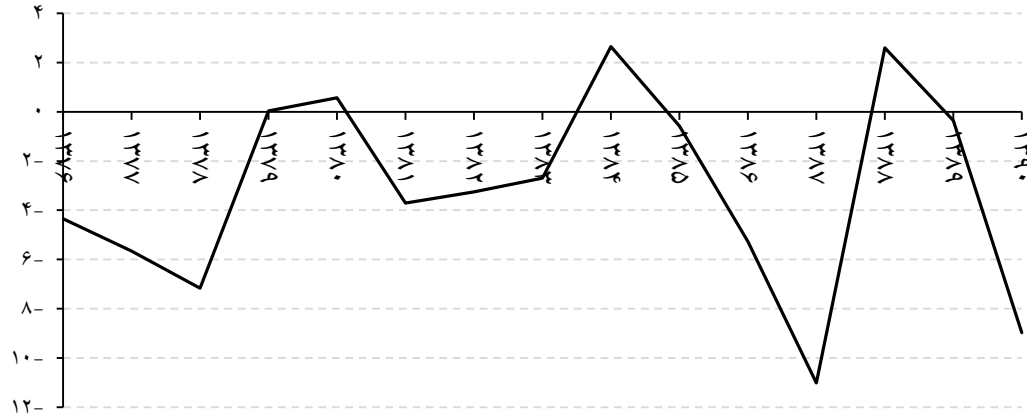
افزایش دسترسی مالی
ضعف نظارت

کاهش بدهی مستقیم دولت به بانک مرکزی
ضعیف شدن قدرت اعمال قراردادها

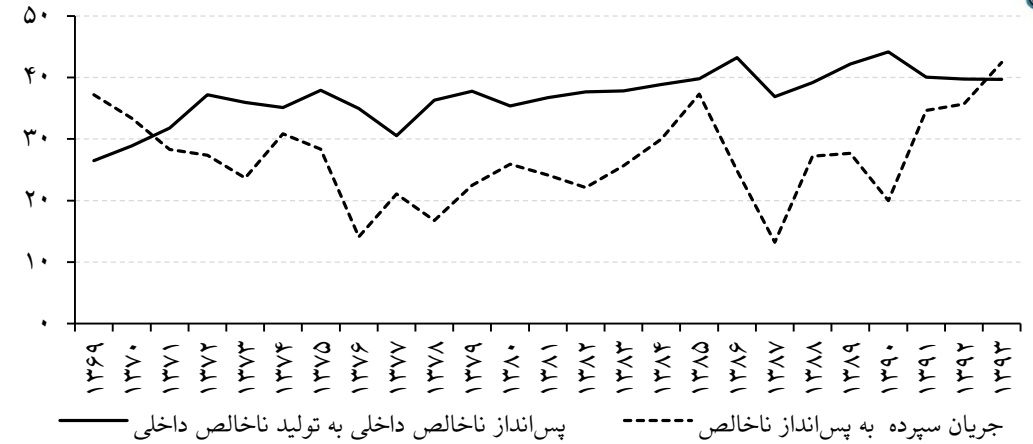
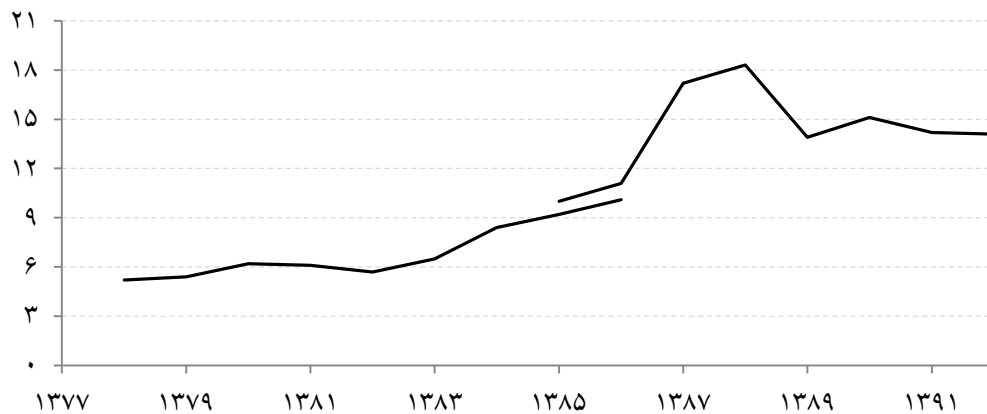

سرکوب مالی و نکول ارادی

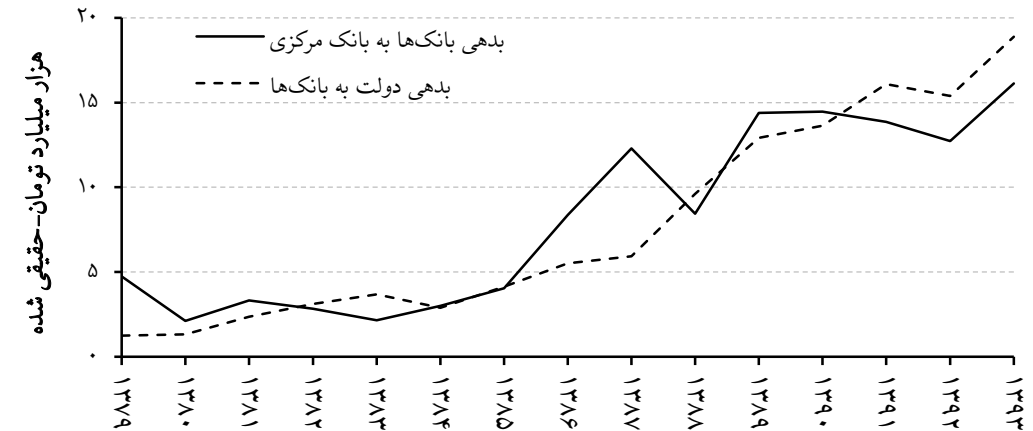
سرکوب مالی

نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات

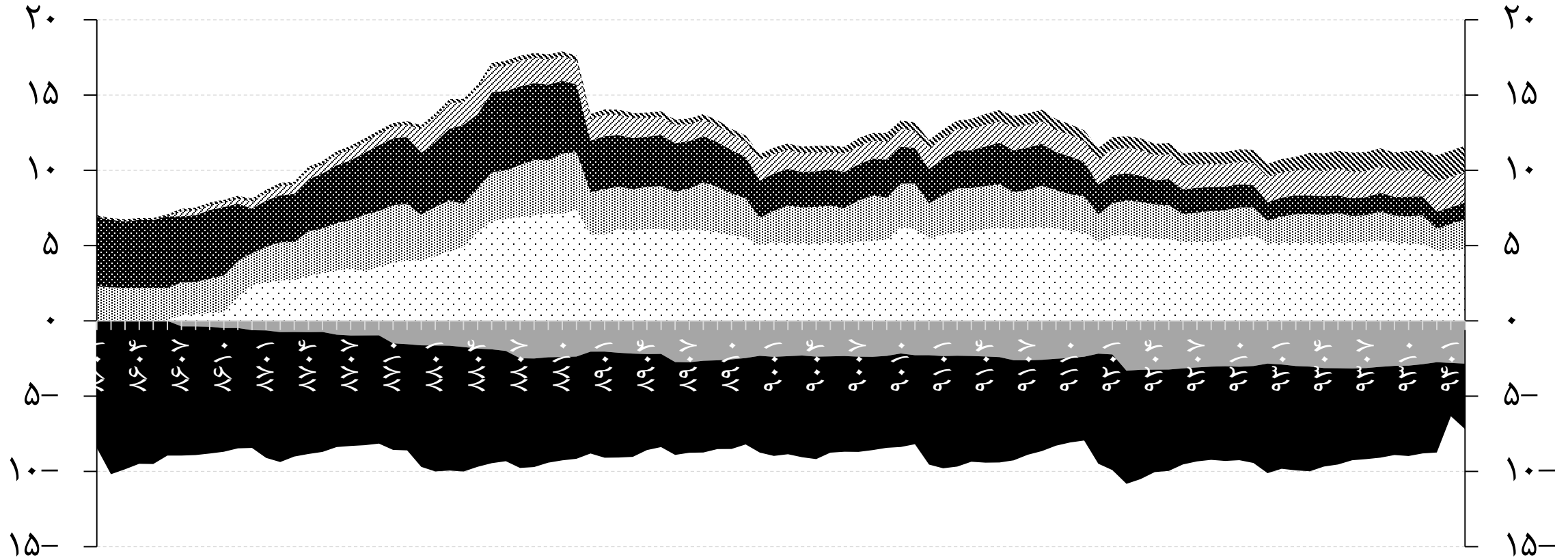

کم بودن سهم سپرده از پس انداز

افزایش غیرمستقیم بدهی های دولت به بانک مرکزی

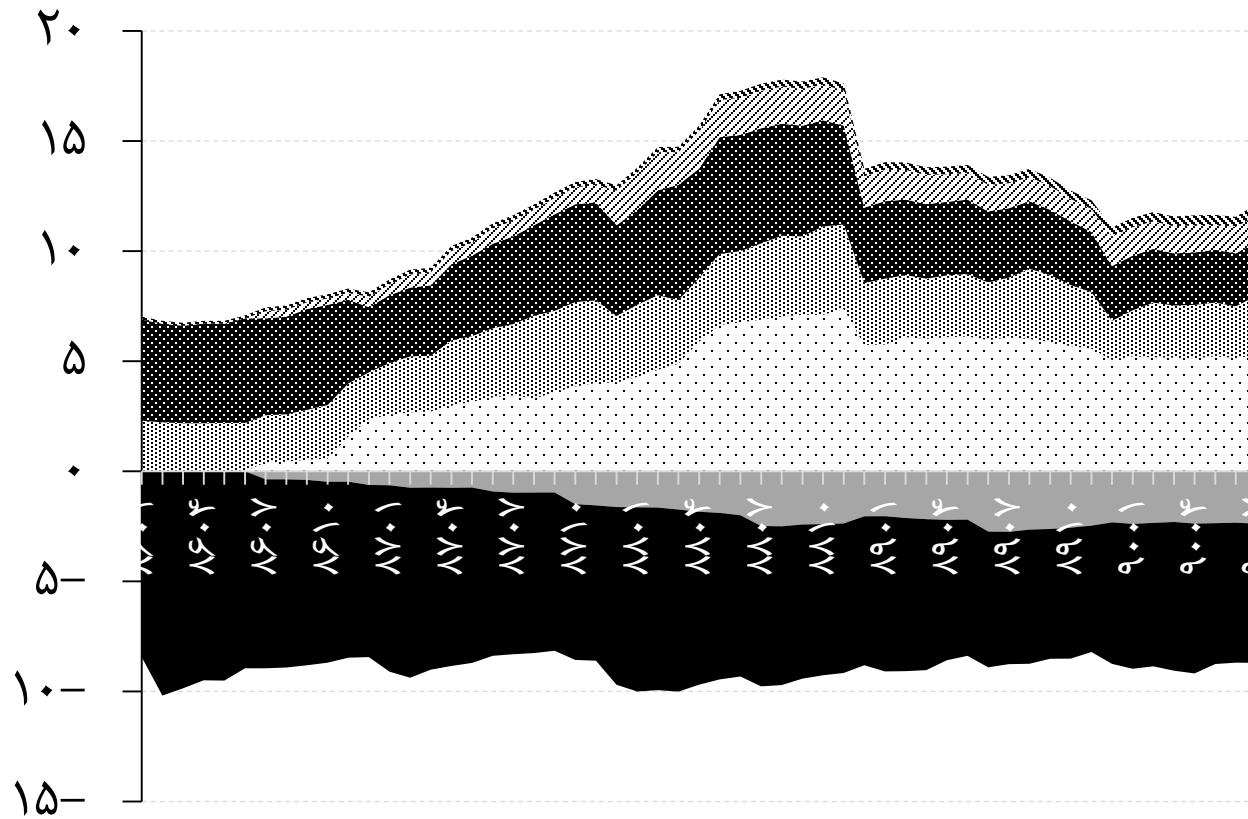

مطالبات غیر جاری و عدم پوشش ریسک

● مطالبات مشکوک الوصول
 ■ مطالبات سررسید گذشته
 ■ مطالبات معوق
 ▨ وجه التزام دریافتی
▨ وثایق تملیکی
 ■ ذخایر
 ■ سرمایه

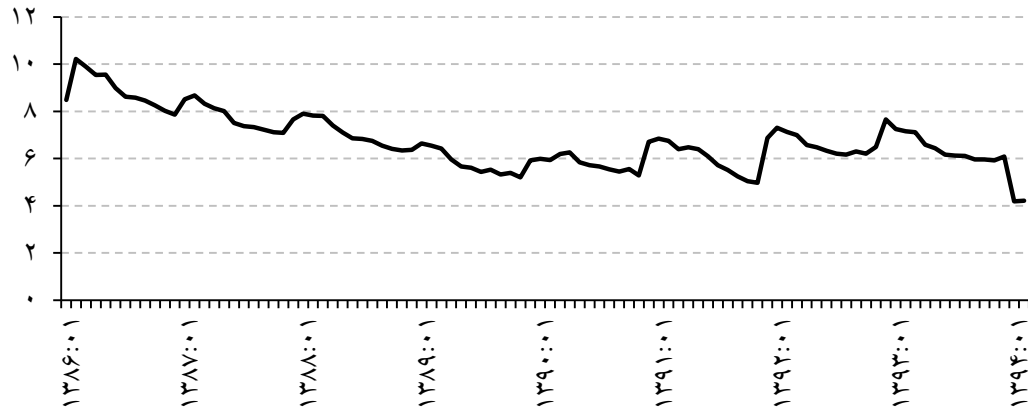
مطالبات غیر جاری و عدم پوشش ریسک

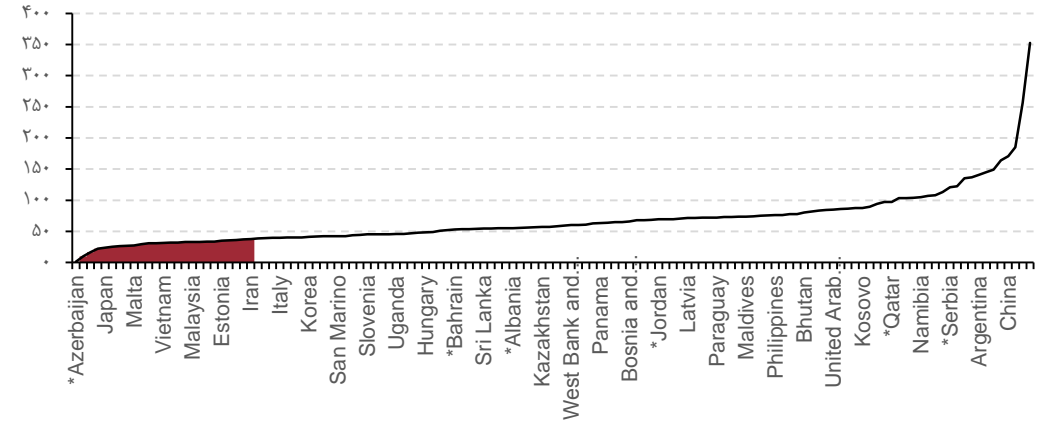
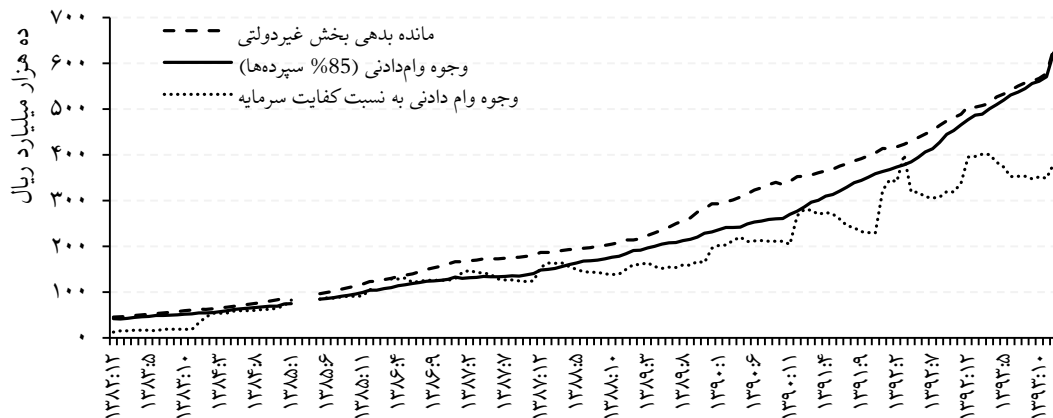
- سهم بالا و فزاینده مطالبات مشکوک الوصول
- ماهیت شرکتی مطالبات غیرجاری
- متمرکز بودن مطالبات غیرجاری
- بالا بودن نرخ نکول مطالبات استهمال شده
- بیشتر بودن احتمال نکول مطالبات ارزی از مطالبات ریالی
- غیر شفاف بودن ارقام رسمی
- پایین بودن نسبت ذخیره به مطالبات غیرجاری
- بالا بودن نسبت مطالبات غیرجاری به حقوق صاحبان سهام
- سهم قابل ملاحظه وجه التزام

مطالبات مشکوک الوصول   مطالبات سررسید گذشته   مطالبات معوق   وجه التزام دریافتنی
وثایق تملیکی   ذخایر   سرمایه

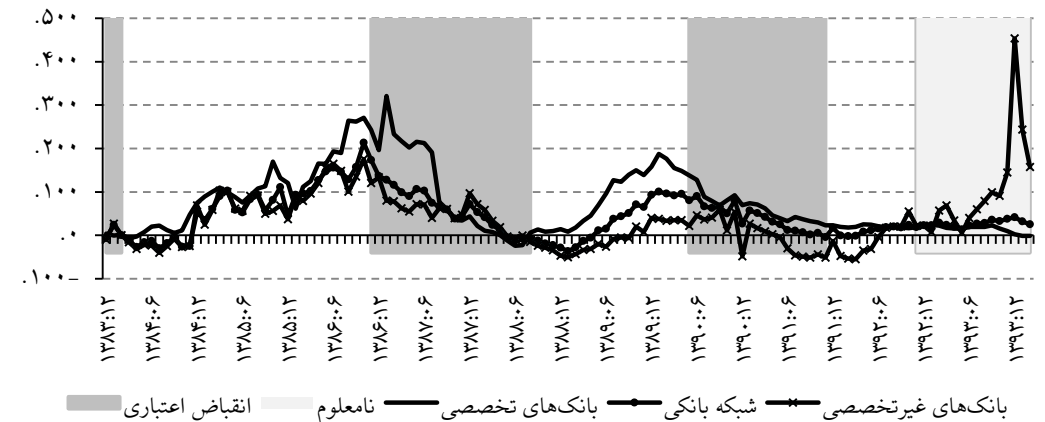
توسعه مالی نامتوازن

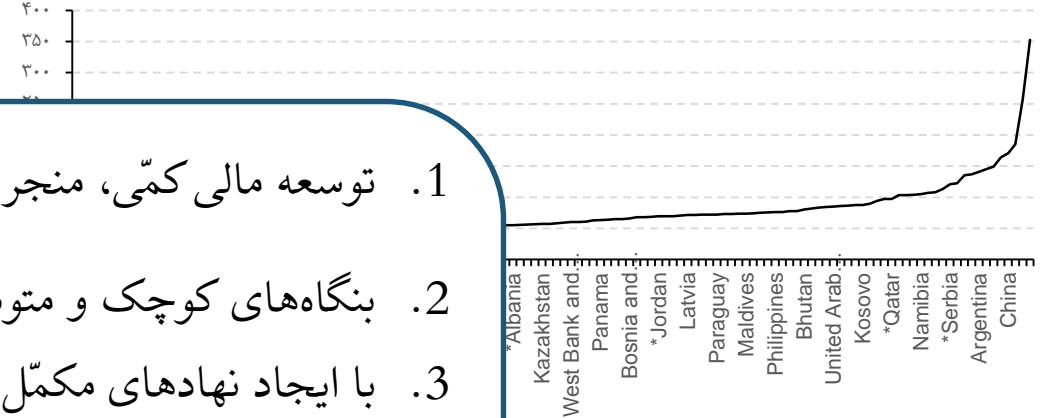
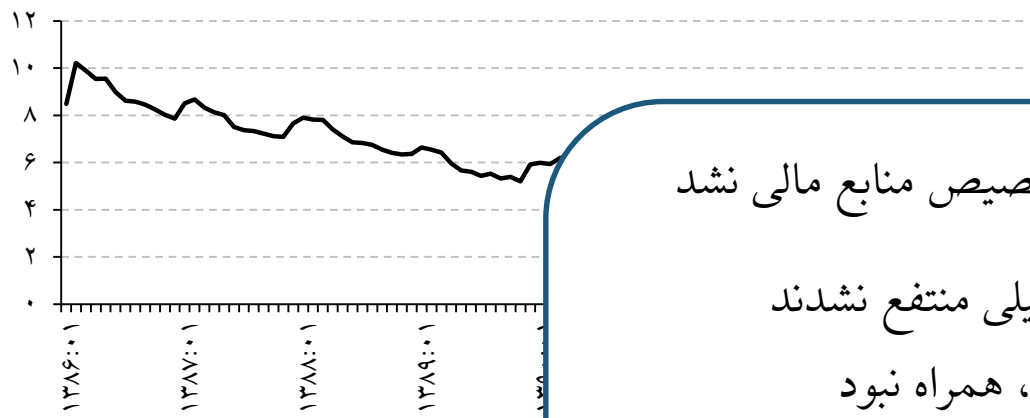
کاهش مستمر نسبت سرمایه به دارایی
تامین مالی از منابع بانک مرکزی

کم بودن نسبت ذخیره‌گیری
تامین مالی از منابع بانک مرکزی

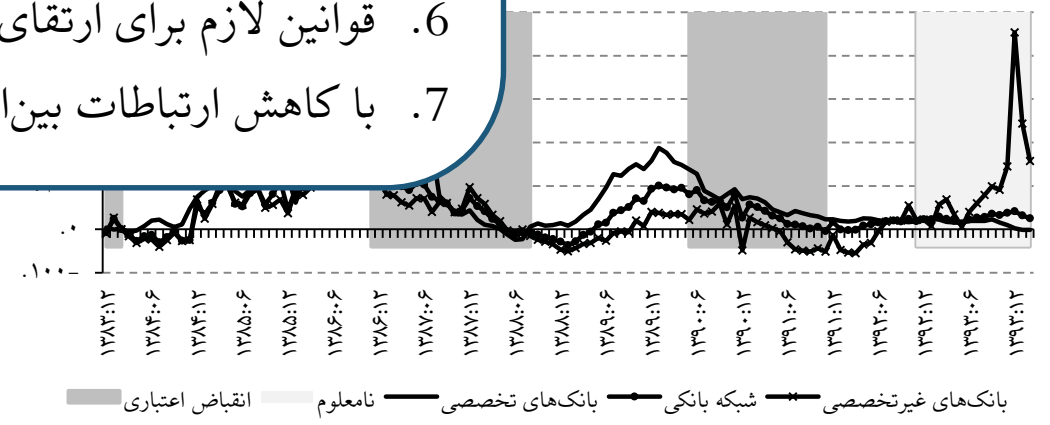
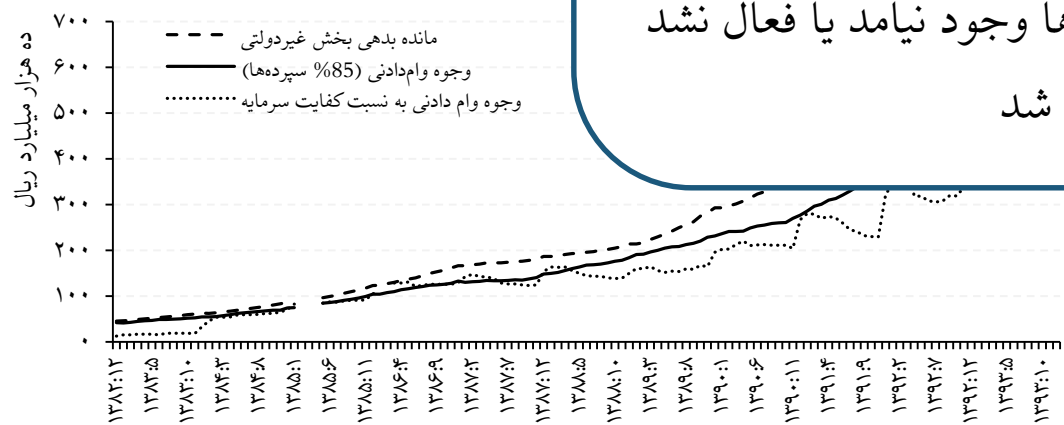
توسعه مالی نامتوازن

1. توسعه مالی کمی، منجر به بهبود تخصیص منابع مالی نشد
2. بنگاه‌های کوچک و متوسط از آن خیلی منتفع نشدند
3. با ایجاد نهادهای مکمل توسعه مالی، همراه نبود
4. در همه بازارهای مالی به یک اندازه محقق نشد
5. با افزایش ظرفیت نظارتی بانک مرکزی همراه نبود
6. قوانین لازم برای ارتقای زیرساخت‌ها وجود نیامد یا فعال نشد
7. با کاهش ارتباطات بین‌المللی همراه شد

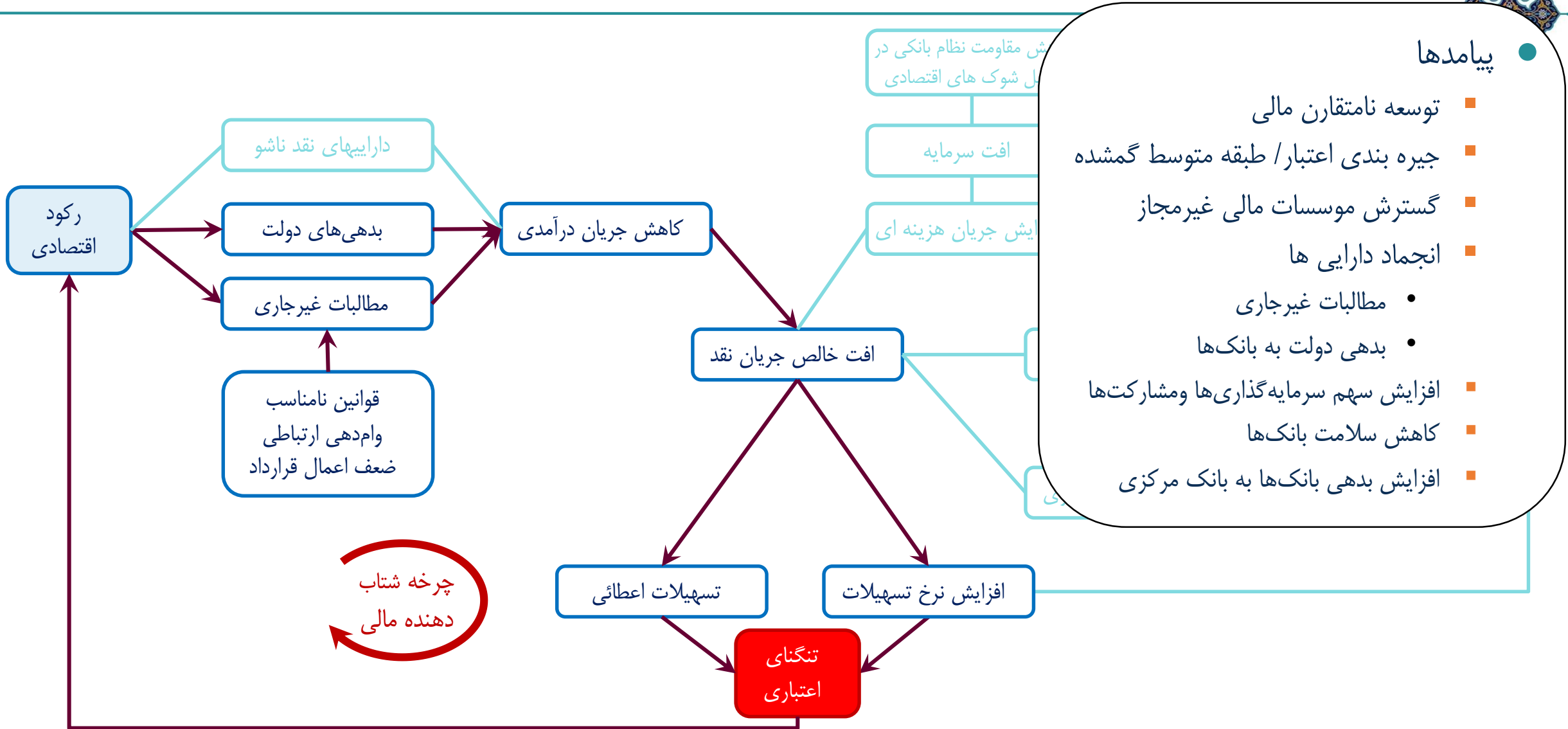
سرمایه به دارایی
بانک مرکزی

کم بودن نس
تامین مالی از م

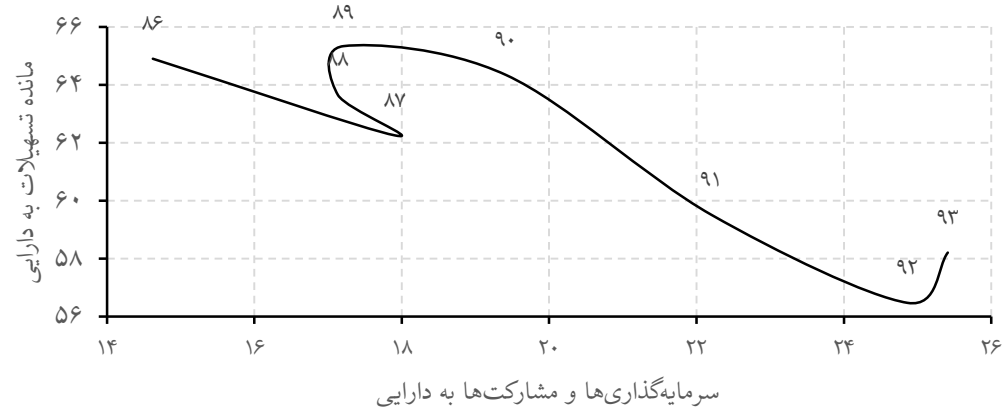

بانک‌های غیرتخصصی   شبکه بانکی   بانک‌های تخصصی   انقباض اعتباری

معضلات نظام بانکی: رشد مستمر مطالبات غیرجاری

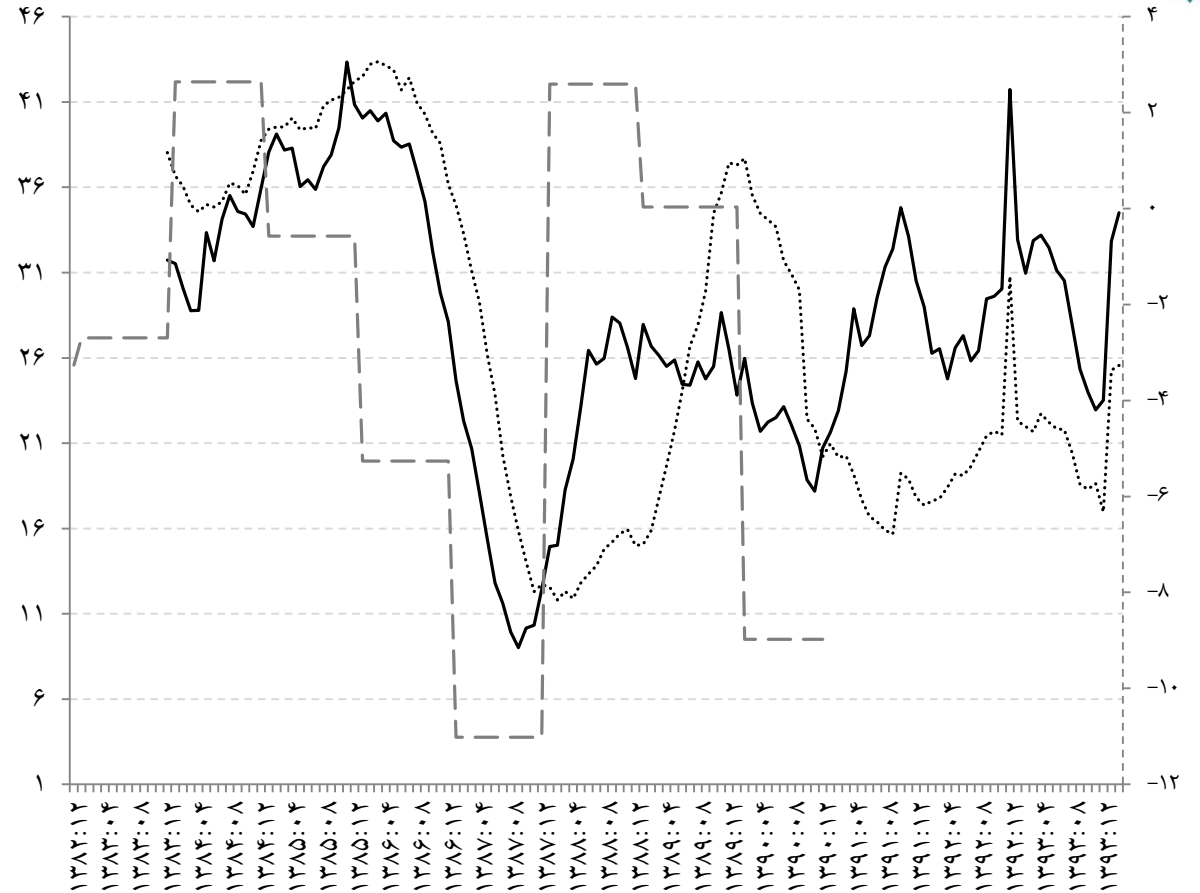
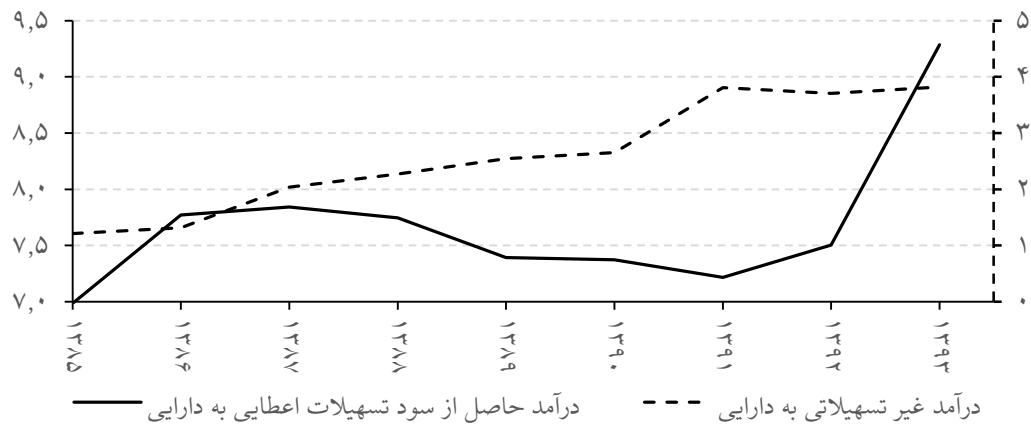

تغییر ترکیب دارایی

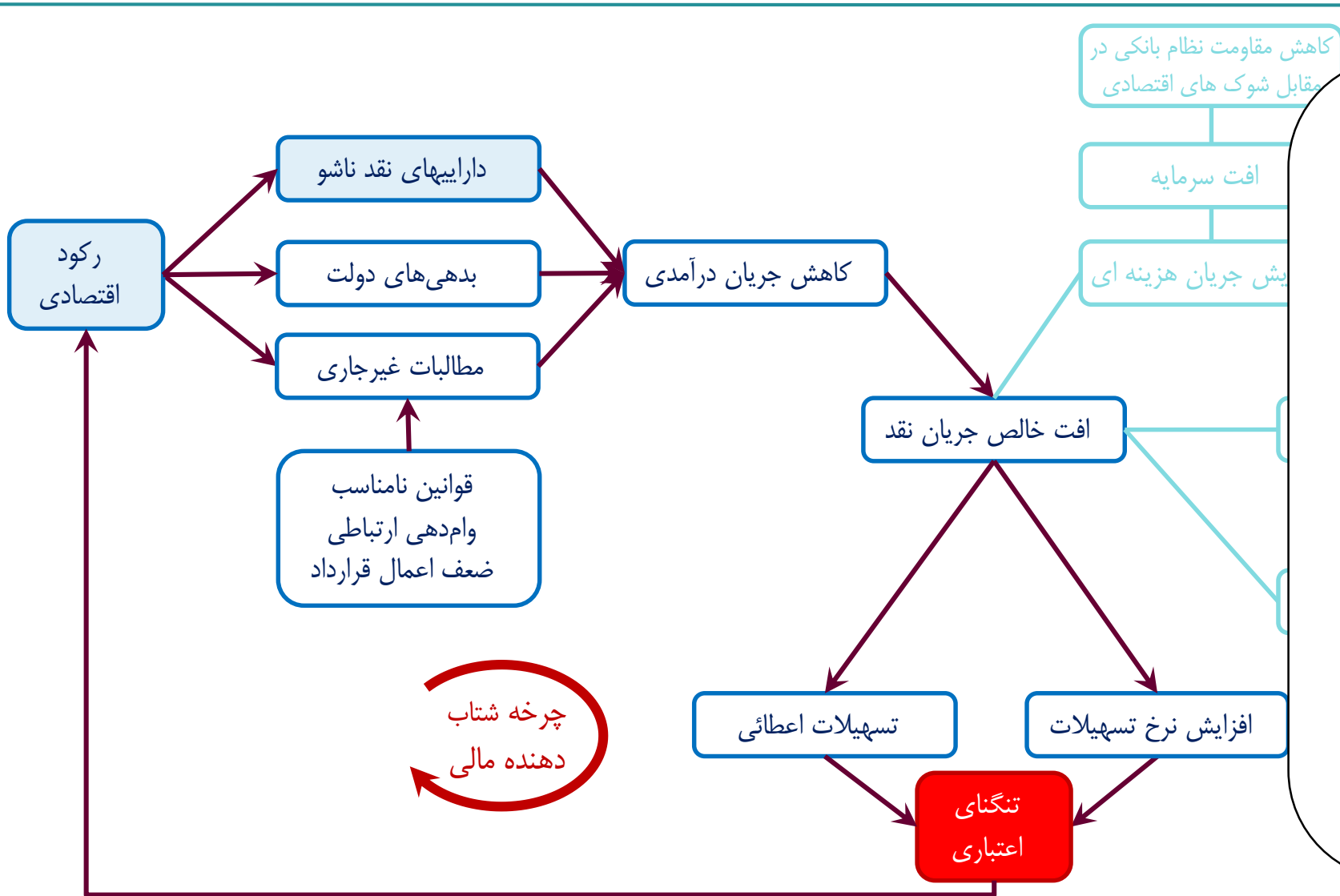
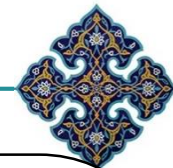
سرمایه‌گذاری‌ها و مشارکت‌ها به دارایی

تغییر ترکیب دارایی‌ها تغییر ترکیب درآمدها

نرخ سود سپرده — نرخ رشد بدهی بخش غیردولتی ..... نرخ رشد سپرده‌های بخش غیر دولتی —

معضلات نظام بانکی : فرایند ماشه

احتمال وقوع

کاهش مقاومت نظام بانکی در مقابل شوک های اقتصادی

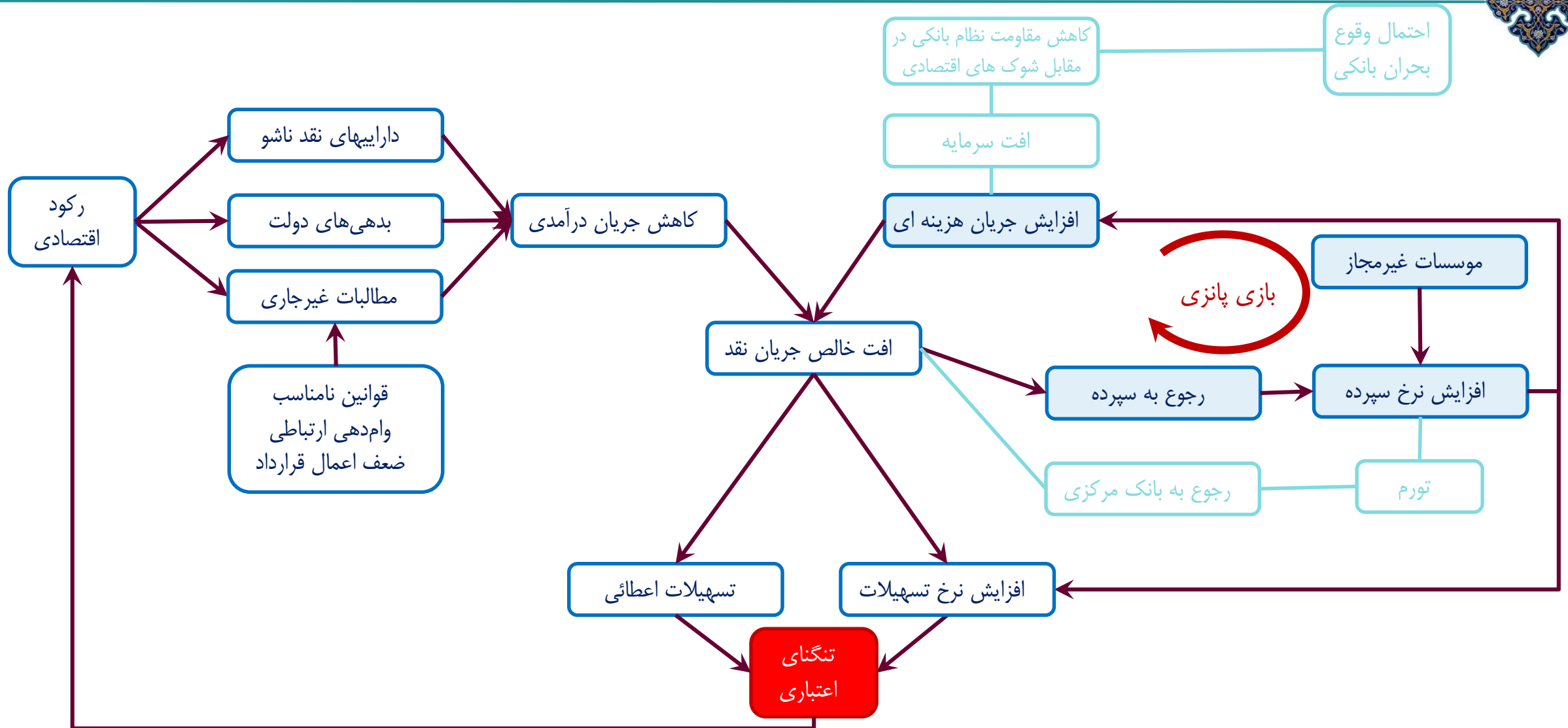
افت سرمایه

بیش جریان هزینه ای

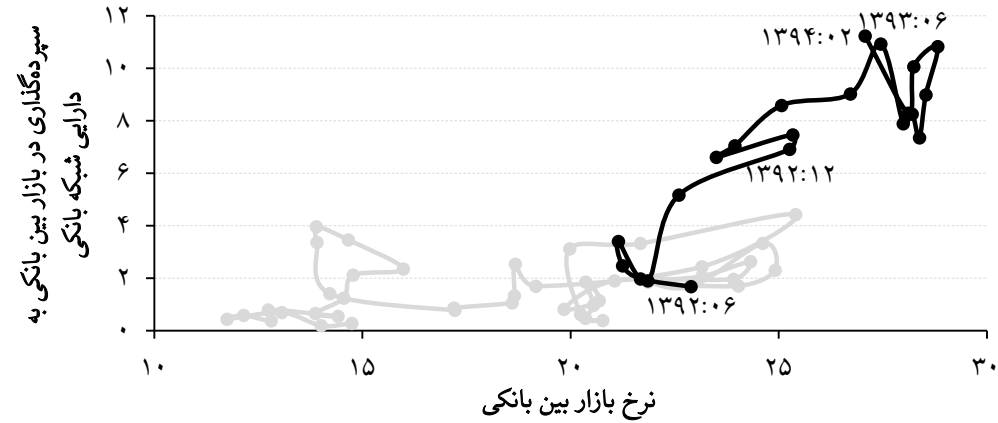
- فرآیند ماشه
  - رکود اقتصادی
  - تحریم های بین المللی
    - رکود بازار دارایی
    - کاهش توان مالی دولت
    - کاهش توان وام دهی بانک ها
- فرآیند تشدید
  - تضعیف قدرت اعمال قرارداد
  - اختلاس مالی
  - موسسات مالی ناسالم
  - کاهش تورم

چرخه شتاب
دهنده مالی

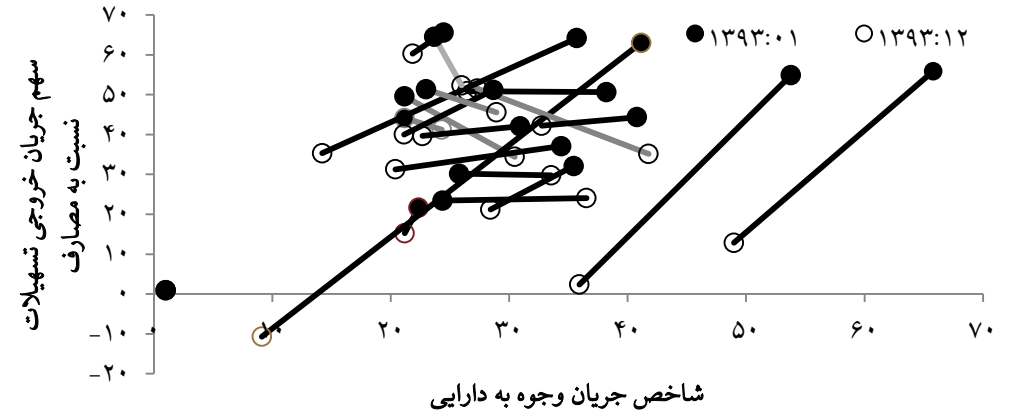
معضلات نظام بانکی : چالش نرخ سود و بازی پانزی بانکها

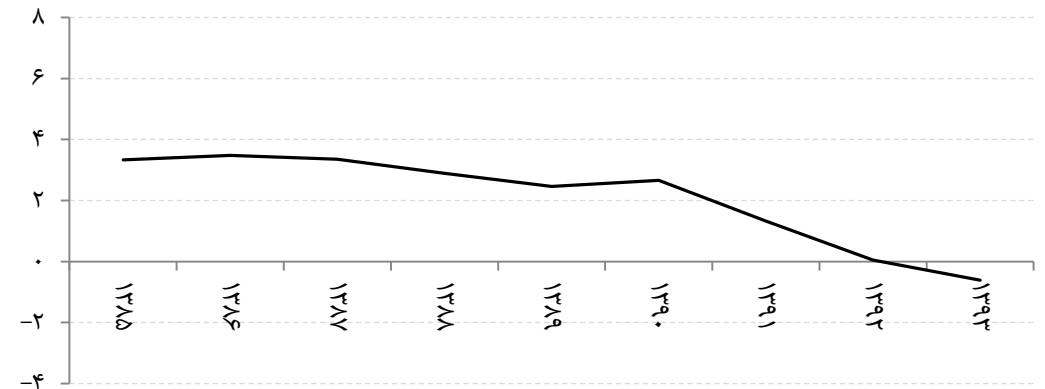
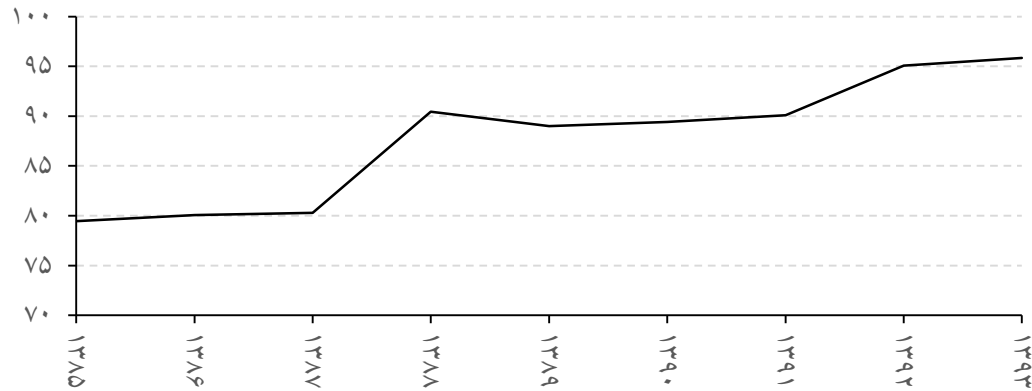
بازی پانزی، افزایش هزینه و کاهش قدرت وام‌دهی

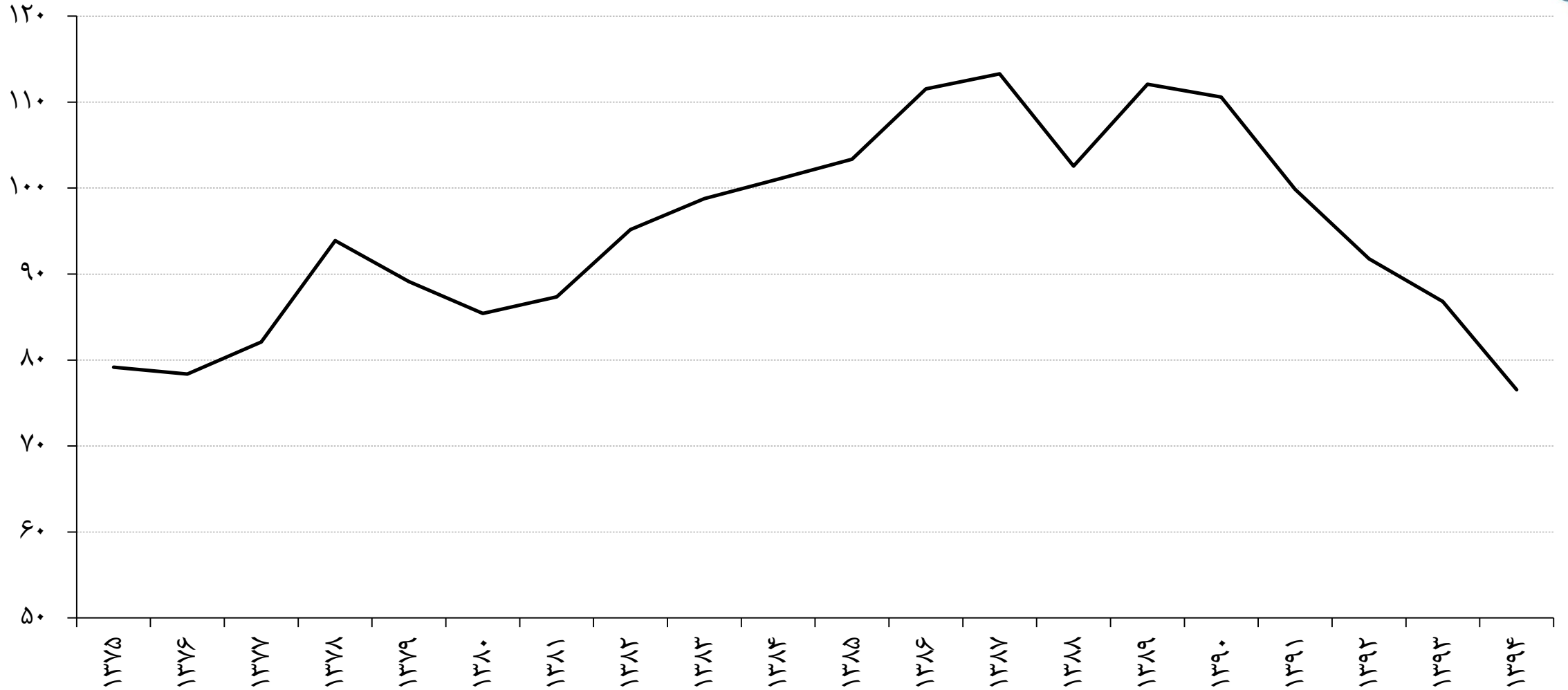
بازی پانزی
افزایش هزینه‌ها

اثر معضل جریان نقد بر قدرت وام‌دهی
کاهش نسبت سودآوری بهره‌ای

تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر سپرده قانونی و موجودی نزد بانک‌ها)

خلاصه وضع موجود نظام بانکی:

- در بخش‌های شرکتی و مالی کشور نکول‌های متعددی رخ می‌دهد، نهادهای مالی و شرکت‌ها برای بازپرداخت به موقع بدهی‌ها با مشکلات زیادی مواجه هستند. در نتیجه، مطالبات غیرجاری به سرعت زیاد شده و عمده سرمایه بانک‌ها مستهلک شده است. این شرایط یا رکود قیمت دارایی‌ها (سهام و مستغلات) همراه است. افزایش ناگهانی نرخ حقیقی بهره و کاهش یا معکوس شدن جریان ورود سرمایه مشاهده می‌شود. موسسات مالی بزرگ و مهم از نظر سیستماتیک در فشار مالی هستند.

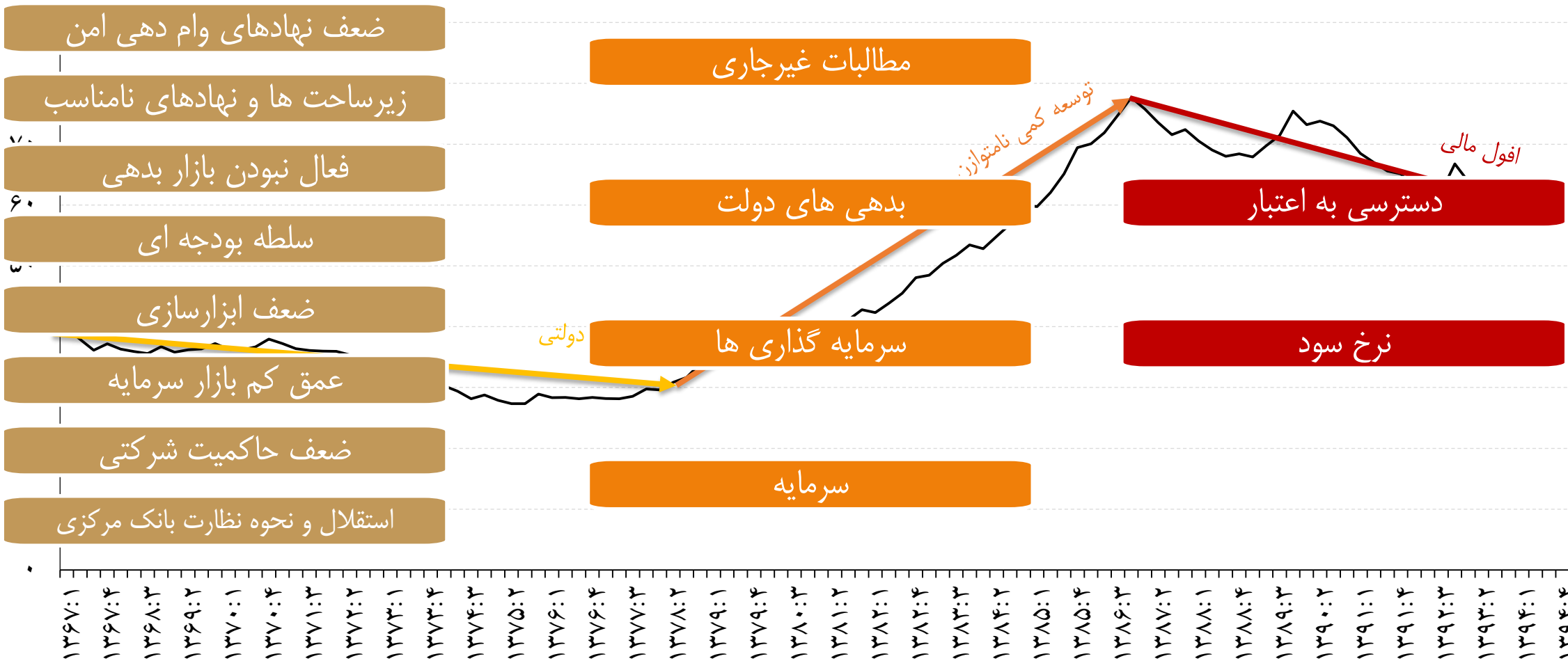
خلاصه وضع موجود نظام بانکی:

- در بخش‌های شرکتی و مالی کشور نکول‌های متعددی رخ می‌دهد، نهادهای مالی و شرکت‌ها برای بازپرداخت به موقع بدهی‌ها با مشکلات زیادی مواجه هستند. در نتیجه، مطالبات غیرجاری به سرعت زیاد شده و عمده سرمایه بانک‌ها مستهلک شده است. این شرایط با رکود قیمت دارایی‌ها (سهام و مستغلات) همراه است. افزایش ناگهانی نرخ حقیقی بهره و کاهش یا معکوس شدن جریان ورود سرمایه مشاهده می‌شود. موسسات مالی بزرگ و مهم از نظر سیستماتیک در فشار مالی هستند.

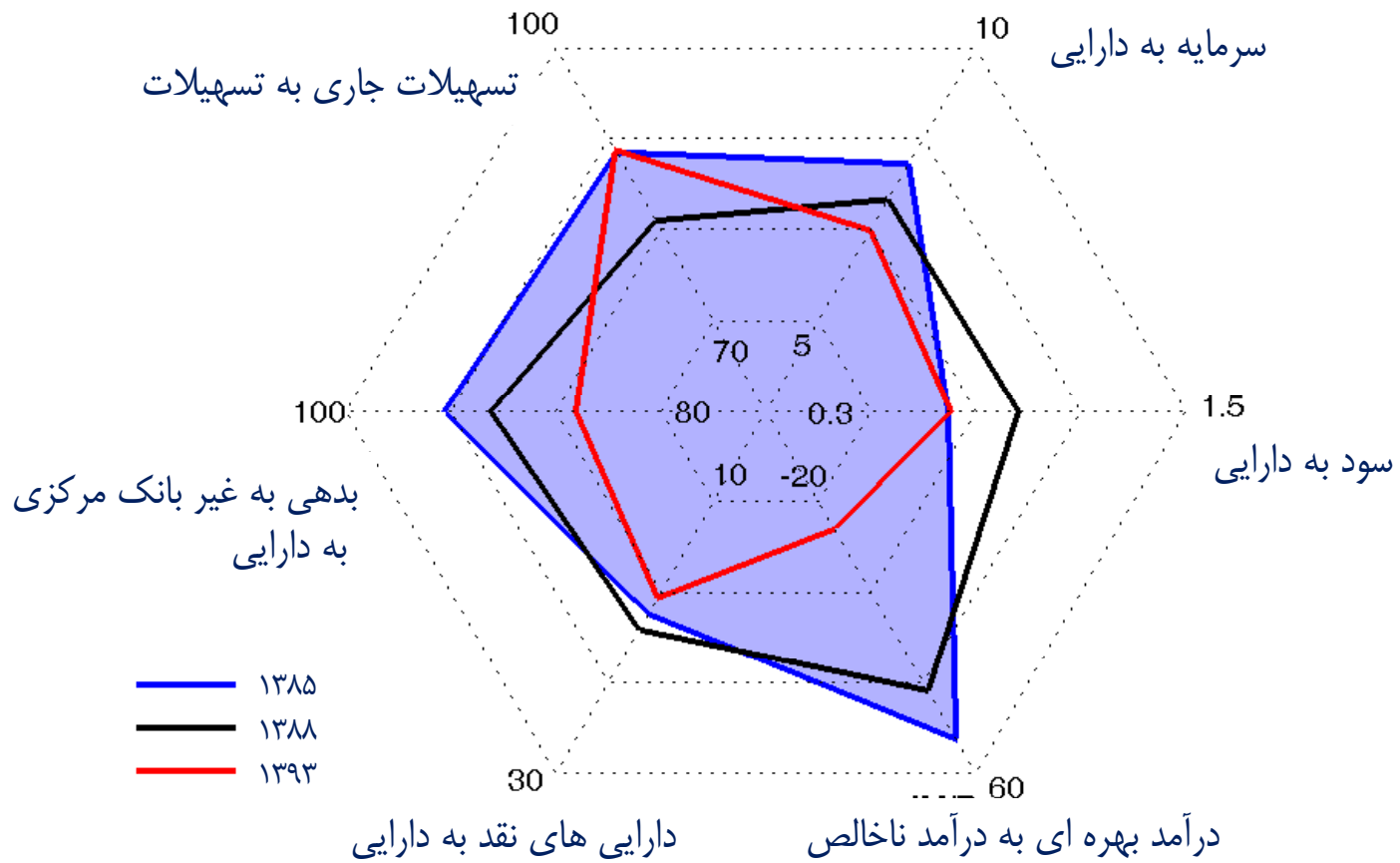
تعریف بحران بانکی (صندوق بین‌المللی پول (۲۰۰۸))

- «ما با تعریف بحران بانکی سیستماتیک شروع می‌کنیم. براساس تعریف ما، در بحران بانکی سیستماتیک در بخش‌های شرکتی و مالی کشور نکول‌های متعددی رخ می‌دهد، نهادهای مالی و شرکت‌ها برای بازپرداخت به موقع بدهی‌ها با مشکلات زیادی مواجه هستند. در نتیجه، مطالبات غیرجاری به سرعت زیاد شده و همه یا عمده سرمایه بانک‌ها مستهلک شده است. این شرایط با رکود قیمت دارایی‌ها (مانند سهام و مستغلات) همراه است. در سراسری شروع بحران، افزایش ناگهانی نرخ حقیقی بهره و کاهش یا معکوس شدن جریان ورود سرمایه مشاهده می‌شود. در برخی موارد، بحران با هجوم سپرده‌گذاران به بانک‌ها آغاز می‌شود، با این وجود در بیشتر موارد درک عمومی آن است موسسات مالی بزرگ و مهم از نظر سیستماتیک در فشار مالی هستند.»

توسعه مالی نامتوازن و کاهش سلامت بانکی

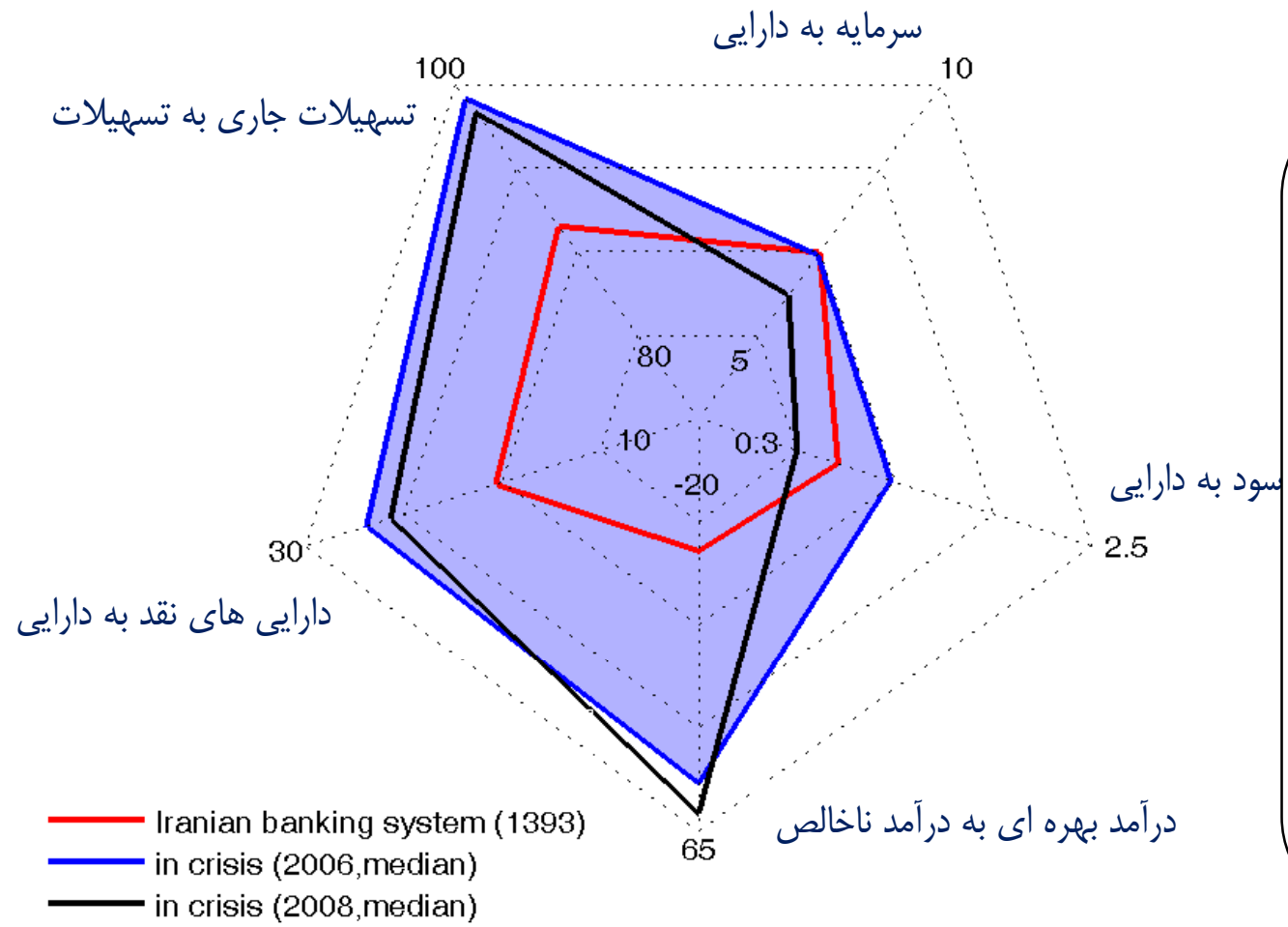

نسبت بدهی بخش غیردولتی به شبکه بانکی به روند تولید بدون نفت (درصد)

سلامت بانکی در چند بعد قابل تعریف است. شاخص‌ها به گونه‌ای انتخاب شده‌اند که عدد بزرگتر، سلامت بیشتر را نشان می‌دهد. سلامت بانک‌ها به تدریج در همه ابعاد تحلیل رفته است.

مقایسه شاخص‌های سلامت بانکی در ایران و کشورهای دچار بحران بانکی

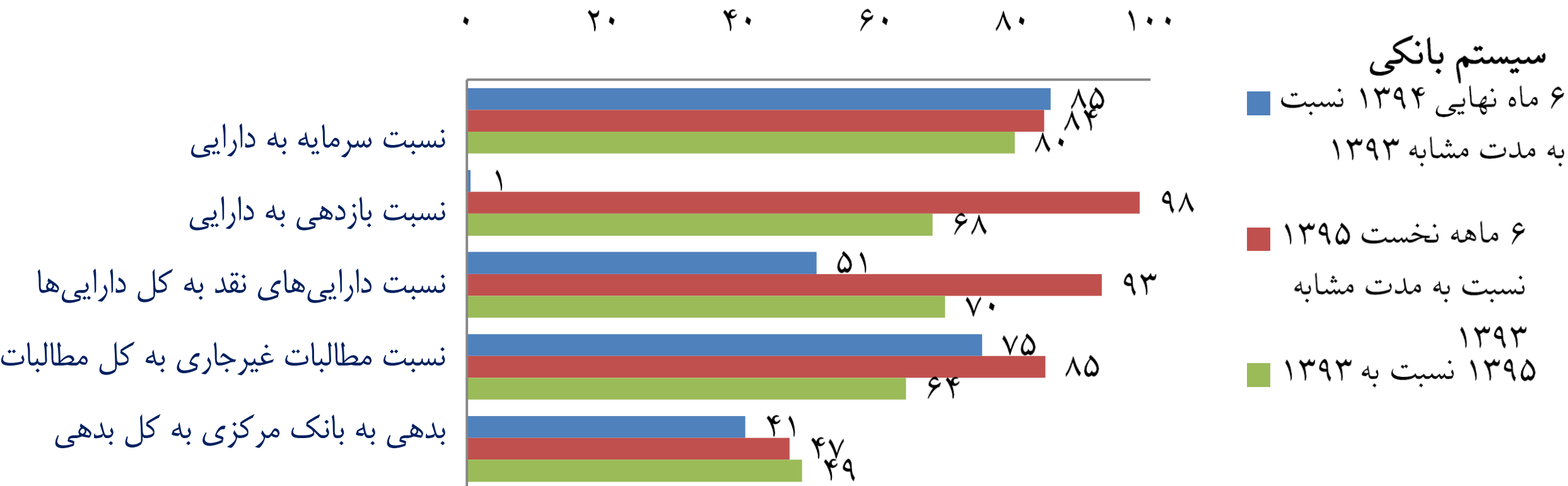
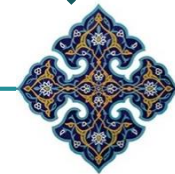
مقایسه وضعیت سلامت بانکی در ایران با کشورهای دچار بحران بانکی شده‌اند نشان می‌دهد، سلامت بانک‌های ایرانی به صورت متوسط از بانک‌های این کشورها کمتر است و نیاز به اقدام عاجل برای کنترل وضعیت وجود دارد.

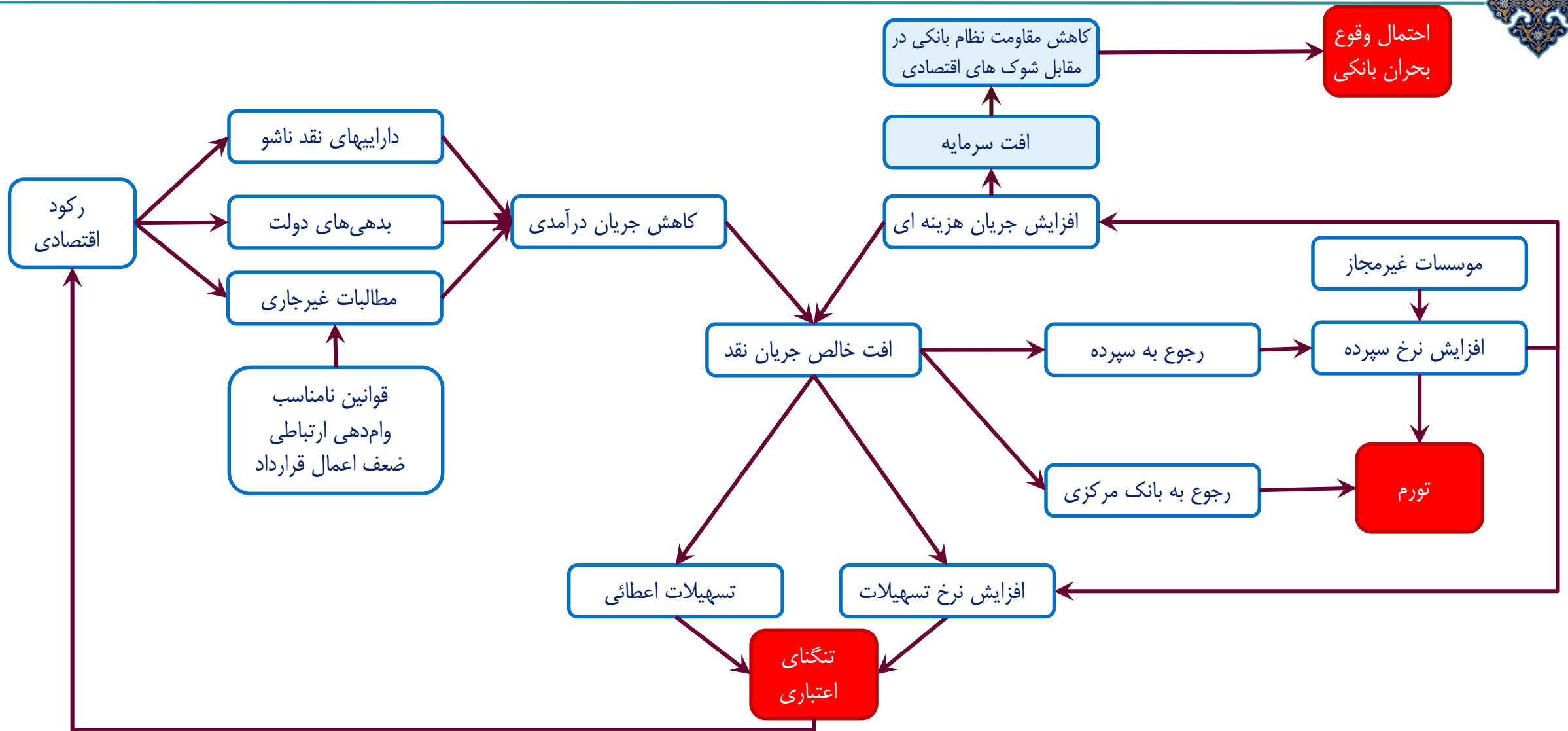
فهرست مطالب

- مقدمه ای بر ضرورت اصلاحات در نظام بانکی
- تبیین چالش های نظام بانکی
- پیامدهای ادامه وضع موجود
- نقشه راه اصلاح نظام بانکی

پیامدهای ادامه وضع موجود: احتمال بدتر شدن وضعیت شاخص‌های سلامت بانکی

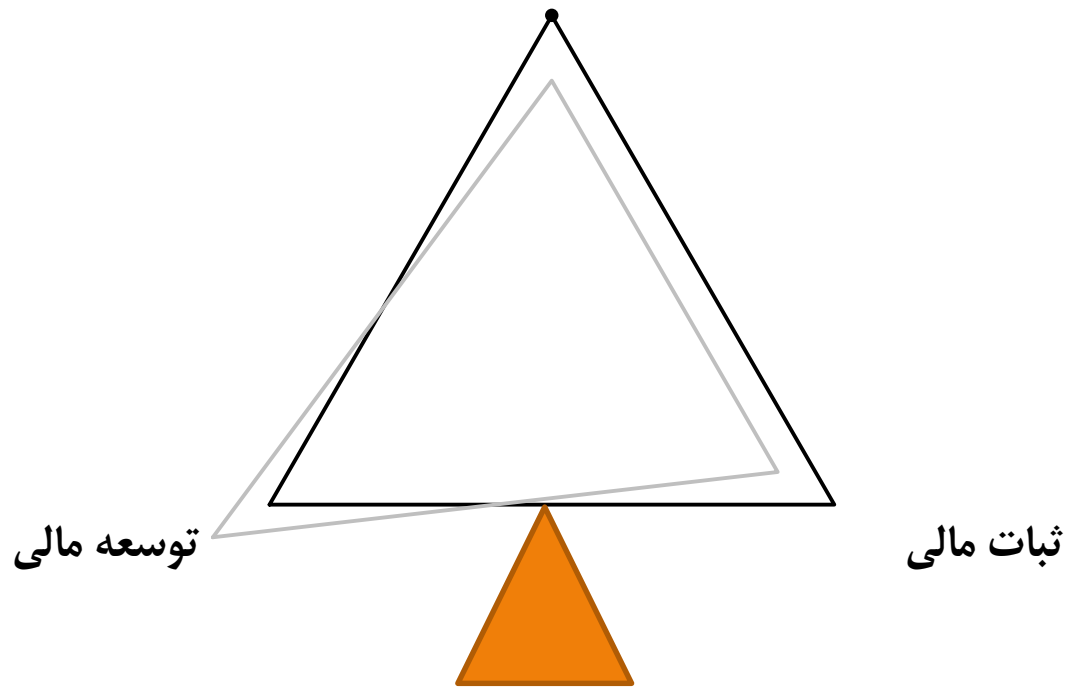

پیامدهای ادامه وضع موجود: مصالحه تورم و بحران بانکی

ثبات پولی

توسعه مالی

ثبات مالی

— وضع موجود

— بهبود توسعه مالی

لزوم تغییر پارادایم

بدون اعمال اصلاحات بنیادین، حل همزمان سه معضل وقوع بحران، افزایش تورم و کاهش تسهیلات امکان پذیر نیست.

فهرست مطالب

- مقدمه ای بر ضرورت اصلاحات در نظام بانکی
- تبیین چالش های نظام بانکی
- پیامدهای ادامه وضع موجود
- نقشه راه اصلاح نظام بانکی

جمع بندی: چالش های نظام بانکی

● اهداف اجرایی

- کاهش هزینه‌ها

- حل معضل جریان نقد

- افزایش درآمدها

- ساماندهی بدهی‌های دولت

- تخفیف معضل مطالبات غیر جاری

- افزایش پوشش ریسک‌های انباشت‌شده

- افزایش سرمایه

● ویژگی‌ها

- سازگاری درونی

- سازگار با اصلاحات بنیادین

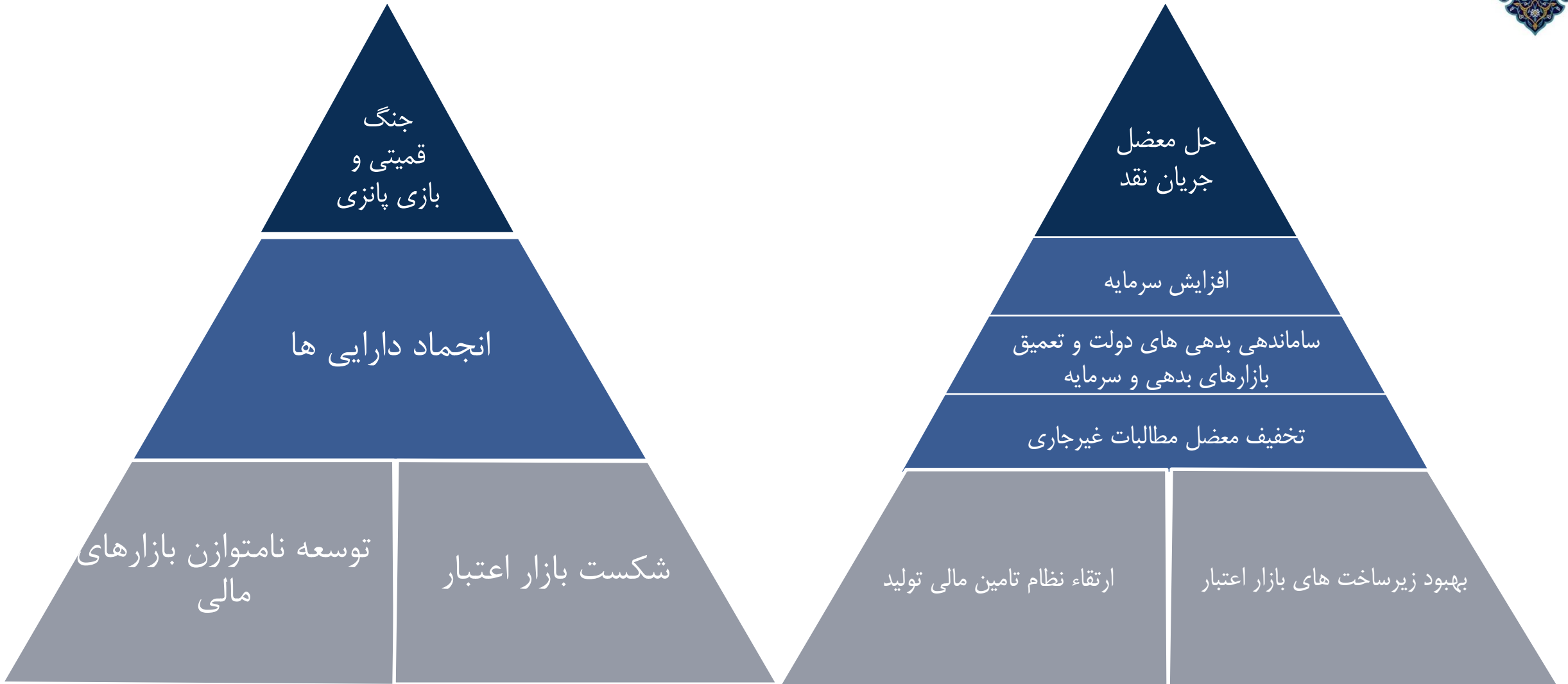
- سازگار با اهداف اقتصاد کلان

● واقعیات

- قواعد بازی بایستی تغییر کنند.

- هر برنامه اصلاحی با هزینه‌هایی همراه است.

- اجماع سیاستگذاران بر اجرای بسته‌های اصلاحی لازم است.

اقدامات انجام شده توسط بانک مرکزی و دولت

● اقدامات بانک مرکزی

- برخورد با مؤسسات مالی فعال در بازار غیرمتشکل
- تمایز اولیه بین بانکها
- ورود مؤثر در بازار بین بانکی از طریق تزریق نقدینگی و کاهش نرخ در بازار
- کاهش نرخ سپرده و تسهیلات
- کاهش انتخابی نرخ ذخیره قانونی
- تعیین ضوابط جدید برای تقسیم سود و برگزاری مجمع
- اقدامات اساسی جهت شفافیت صورتهای مالی بانک ها و بهبود گزارش دهی بانک ها (IFRS)

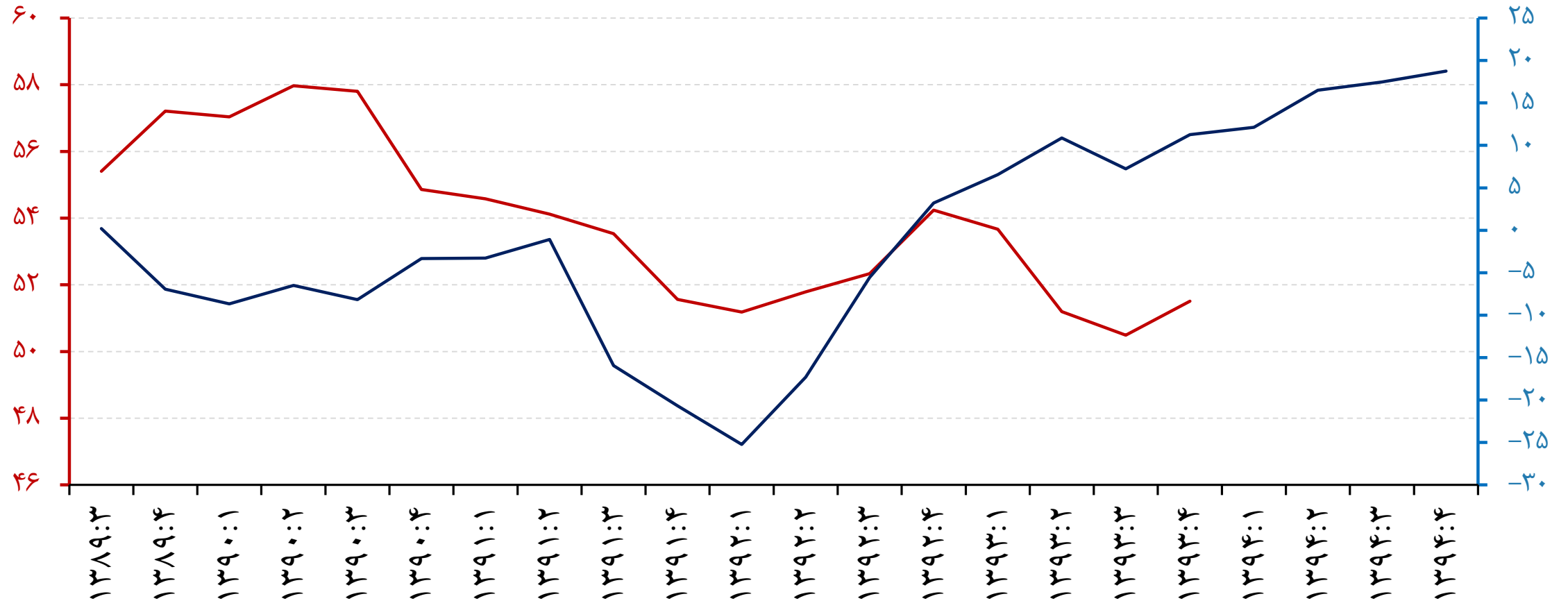
● اقدامات دولت

- راههای پیشنهاد شده به بودجه برای افزایش سرمایه بانک ها
- راههای پیشنهاد شده به بودجه برای سامان دهی بدهی دولت و تعمیق بازار اوراق بهادار اسلامی
- ابلاغ برنامه اصلاح نظام بانکی در سال ۱۳۹۵

بسته حل معضل جریان نقد

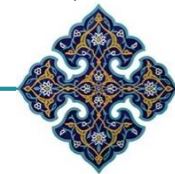

تنگنای مالی در ایران

— نسبت بدهی بخش غیردولتی فصلی زدایی شده به شبکه بانکی به روند تولید کل
— نرخ سپرده پذیری در بازار بین بانکی حقیقی شده با تورم نقطه به نقطه CPI

بسته حل معضل جریان نقد- معرفی زنجیره اقدامات

• هدف: کاهش نرخ سود از طریق از بین بردن جنگ قیمتی مؤسسات مالی

• اقدامات

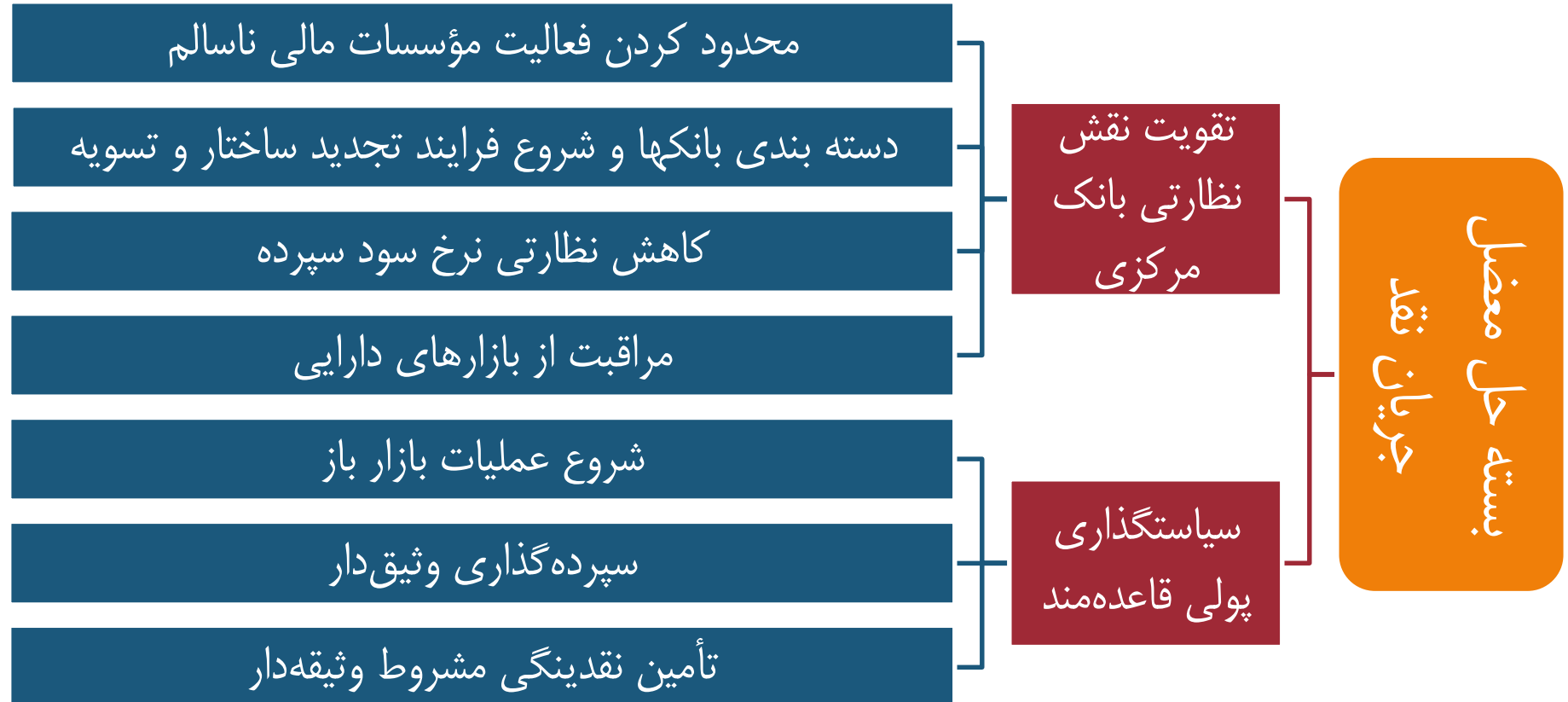
- کاهش نظارتی نرخ سود سپرده طبق برنامه تا مرز تورم + صرف
- دسته بندی بانکها و رفتار نظارتی و سیاستی متفاوت با بانکهای خاطی یا ناسالم بر اساس برنامه با استفاده از ابزارهای تنبیهی و تشویقی
- محدود کردن فعالیت مؤسسات مالی در بازار غیر متشکل پولی جهت کنترل فرار سپردهها
- حضور فعال بانک مرکزی در بازار بین بانکی جهت مدیریت قاعده مند نرخ بازار بین بانکی در کریدور مشخص و متناسب با نرخهای سپرده و نرخ تورم
- مدیریت بازار بین بانکی صرفا از طریق تأمین نقدینگی کوتاهمدت وثیقه دار و عملیات بازار باز (به کمک اوراق بدهی دولت و ...)
- مدیریت نوسانات قیمت سایر بازارها از قبیل بازار ارز، مسکن و بازار اوراق بدهی دولتی و شرکتی

• الزامات

- تغییر نحوه تعامل حاکمیت با بانکها (تعیین نرخ، مصارف، مدیریت و ...)
- حمایتهای حاکمیت از بانک مرکزی در برخورد با مؤسسات مالی ناسالم
- انتشار اوراق بدهی دولت
- تحریک نکردن بازارهای دارایی توسط حاکمیت در این دوره محدود

بسته حل معضل جریان نقد- معرفی زنجیره اقدامات

ابزارهای تنبیهی

- مجوز ندادن برای اعطای اعتبارات اسنادی و ضمانت نامه‌ها
- عملیات ارزی
- مجوز ندادن برای تشکیل شعب جدید
- قطع موقت دسترسی به سیستم‌های پرداخت و بازار بین بانکی
- افزایش هزینه خط اعتباری
- افزایش نرخ بازار بین بانکی
- رد صلاحیت مدیران بانکی

ابزارهای تشویقی

- کاهش نرخ سپرده قانونی
- استفاده از فرصت‌های شرایط پساتحریم
- مبادله با بانک‌های خارجی
- پذیرش سرمایه از طریق FPI
- قرار گرفتن تحت پوشش شرکت مدیریت دارایی

ابزار دسته بندی

- کوتاه مدت
- صورتهای مالی تایید شده توسط شرکت های حسابرسی داخلی
- میان مدت
- صورتهای مالی تهیه شده بر اساس IFRS
- استفاده از شرکت های حسابرسی بین المللی

معیار دسته بندی

- وضعیت کنونی سلامت برای تعیین بانکهای سالم و ناسالم
- کاملز
- رعایت ضوابط بانک مرکزی برای تعیین بانکهای تابع و غیر تابع
- نرخ سپرده
- کفایت سرمایه
- نرخ ذخیره گیری عام
- سرمایه گذاری به دارایی
- پرداخت بیمه سپرده

تحدید فعالیت بانکهای ناسالم

- محدود کردن عملیات سپرده پذیری
- تامین نقدینگی مشروط توسط بانک مرکزی خارج از بازار بین بانکی

مالیات بر سود سپرده موسسات فعال در بازار غیر متشکل

ارائه عمومی برنامه تسویه

- هدف: کنترل هزینه های اجتماعی
- تعیین بانک واسط
- تمایز سپرده گذاران
- کوچک (تضمین کامل)
- متوسط (تضمین بخشی):
- بزرگ (سهام دار): تبدیل بدهی به سهم

فعال کردن صندوق ضمانت سپرده

- هدف: ایجاد تمایز میان موسسات فوق و بانک ها
- نظارت بر پرداخت بیمه سپرده برای سپرده های جدید

فعال کردن عملیات بازار باز

- خرید و فروش اوراق توسط بانک مرکزی
- اوراق بهادار دولت
- اوراق رهنی

فعال کردن رجوع بانک‌های دولتی به بازار بین بانکی

- قطع اضافه برداشت

نرخ‌های متمایز بانک‌ها

- کوتاه‌مدت: دو دسته بانک با تمایزات محدود
- میان‌مدت: پنج دسته بانک متمایز (یک: بهترین)
- نرخ گروه سه به بعد در بازار بین بانکی باید کمتر از متوسط نرخ گروه یک و دو باشد.

عرضه و تعیین نرخ وجوه بانک مرکزی در بازار بین بانکی مبتنی

بر وثیقه

- مشخص کردن دارایی‌های قابل توثیق: اوراق بدهی دولت، ...
- تعیین haircut متناسب با نوع و میزان وثیقه برای استقراض‌های جدید

کاهش نرخ خط اعتباری بانک مرکزی متناسب با کاهش تورم

- ثابت نگه داشتن این نرخ‌ها، انگیزه بانک‌ها برای رقابت در بازار وجوه وام دادنی را افزایش می‌دهد.

نرخ سود تسهیلات

- کاهش نرخ سپرده، سبب کاهش اولیه جریان نقد بانک ها می شود، بنابراین در شرایطی که بانک ها با مشکل جریان نقد مواجه هستند، کاهش نرخ تسهیلات می تواند بسیار خطرناک باشد.

کاهش نظارتی نرخ سود سپرده

- تعیین چشم انداز روند کاهش نرخ نظارتی سپرده توسط شورای پول و اعتبار
- تعیین برنامه بر اساس تورم
- کاهش پلکانی
- پایش نرخ سود سپرده
- جریمه برای تخلف از نرخ سود سپرده بر اساس ابزارهای نظارتی معرفی شده

بسته حل معضل جریان نقد - تسویه موسسات مالی غیر مجاز (میان مدت)

ایجاد موسسات
سپرده پذیر
غیربانکی

مالیات بر سود
سپرده موسسات
فعال در بازار غیر
متشکل

اجرای برنامه
تسویه

تشکیل نهاد
تسویه

فعال کردن
صندوق ضمانت
سپرده

- طراحی موسسات سپرده پذیر غیربانکی
- طراحی نهادهای لازم برای نظارت بر موسسات سپرده پذیر غیربانکی برای افزایش دسترسی مالی

- پایش مستمر وضعیت موسسات مالی ناسالم
- شناسایی و نقد کردن دارایی‌های موسسات
- اقدامات تسویه

- آسیب‌شناسی فعال نبودن صندوق ضمانت سپرده
- تغییر قانون حداقل نرخ سپرده قانونی

تصمیم بانک مرکزی
درباره ادامه فعالیت یا
ورشکسته اعلام کردن
بانک های ناسالم

- در صورت تشخیص، اعلام ورشکستگی یک بانک ناسالم کوچک به منظور سیگنالیگ به سایر بانک های ناسالم
- مشابه با برنامه تسویه موسسات مالی فعال در بازار غیرمتشکل
- تصویب قوانین لازم برای استفاده از منابع سپرده قانونی با هدف پوشش سپرده های کوچک و متوسط

تغییر نحوه تعامل حاکمیت با بانکها (تعیین نرخ، مصارف، مدیریت و ...)

حمایتهای حاکمیت از بانک مرکزی در برخورد با موسسات مالی ناسالم

انتشار اوراق بدهی دولت

تحریک نکردن بازارهای دارایی توسط حاکمیت برای دوره محدود

تا ۲۴ ماه	تا ۱۲ ماه	تا ۸ ماه	تا ۴ ماه	برنامه (از ابتدای سال ۱۳۹۵)
	دسته‌بندی جدید بانکها (۵ دسته) و رفتار متمایز بر آن اساس	اعمال تشبیه‌ها و تشویق‌ها متناسب با تبعیت بانکها از نرخهای سود سپرده و پیشبرد برنامه تجدید ساختار	تعیین و اعلام معیارهای دسته‌بندی بانکها و ابزارهای تشویقی و تنبیهی	دسته‌بندی قاعده‌مند بانکها و مؤسسات مالی
	برنامه مجدد تجدید ساختار بانکها بر اساس معیارهای دقیقتر برای بانکهای سالم تر	به تصویب رساندن قوانین لازم جهت تقویت نقش نظارتی بانک مرکزی	دسته‌بندی بانکها (۲ دسته)	
			ارائه کردن برنامه تجدید ساختار توسط بانکها به بانک مرکزی	
	توقف آرام آرام برنامه عرضه نقدینگی به بانکها متناسب با نرخ تورم انتظاری و شرایط رکود	اعطای خط اعتباری به بانکها متناسب با برنامه تجدید ساختار آنها با نرخ مبتنی میزان وثیقه	کاهش نرخ سود در بازار بین بانکی از طریق سامان‌دهی به بازار و عرضه وجوه	اجرای سیاست پولی قاعده‌مند
بازپس گیری نقدینگی تزریق شده جهت جلوگیری از افزایش تورم به کمک عملیات بازار باز	بازپس گیری نقدینگی تزریق شده در صورت لزوم	شروع عملیات بازار باز با کمک اوراق دولتی جهت تأمین نقدینگی کوتاه مدت بانکها و کاهش نرخ	کاهش نرخ خط اعتباری متناسب با کاهش تورم	
قطع خطوط اعتباری داده شده جهت جلوگیری از افزایش تورم		به تصویب رساندن قوانین لازم جهت اعمال سیاستگذاری پولی قاعده‌مند	عرضه و تعیین نرخ وجوه مبتنی بر وثیقه	
			رفتار متمایز قاعده‌مند با بانکها در نرخ و میزان خط اعتباری	محدود کردن فعالیت مؤسسات مالی ناسالم
			فعال کردن رجوع بانکهای دولتی به بازار بین بانکی از طریق قطع اضافه برداشت	
			فعال کردن صندوق ضمانت سپرده به منظور ایجاد تمایز میان مؤسسات فوق و بانکها	
	تسویه و ادغام بانکها ناموفق در برنامه تجدید ساختار و یا بانکهای غیر تابع	به تصویب رساندن قوانین لازم مربوط به تسویه بانکهای ناسالم	ارائه عمومی برنامه تسویه با هدف کنترل هزینه های اجتماعی	
			ذخیره کامل گرفتن از سپرده‌های مؤسسات مالی فعال در بازار غیرمتشکل در شبکه بانکی	
	تصمیم درباره ادامه فعالیت یا ورشکسته اعلام کردن بانکهای ناسالم	تأمین مالی از طریق بانک مرکزی همراه با تجدید ساختار و محدودیت فعالیت	قطع دسترسی مستقیم بانکهای ناسالم به بازار بین بانکی	
			تعیین برنامه کاهش نرخ سود سپرده	هدف گذاری نرخ سود سپرده
	تداوم کاهش نرخ ولی با احتیاط بیشتر و زیر نظر داشتن دیگر بازارها و تورم انتظاری	اعمال مرحله دوم کاهش نرخ سود سپرده بر اساس برنامه تعیین شده و شرایط بازارها	اعمال مرحله اول کاهش نرخ سود سپرده بر اساس برنامه تعیین شده	
	پایش تورم و قیمتها در دیگر بازارهای دارایی	پایش جدی تورم و قیمتها در بازارهای دارایی دیگر از قبیل مسکن، ارز و طلا		
			تدوین برنامه مواجهه با بحران بانکی و تخصیص و نگهداری منابع (صندوق توسعه ملی) برای آن	برنامه مواجهه با بحران

بسته سامان دهی بدهی های دولت

- اندازه و ترکیب بدهی دولت
- دارایی‌ها و بدهی‌های دولت، بنگاه‌ها و بانک‌ها در یک ارتباط زنجیره‌ای بر هم اثر می‌گذارند:
  - عدم بازپرداخت بدهی توسط استقراض کننده، جریان نقدی طرف مقابل را نیز به خطر می‌اندازد.
  - استمرار این وضعیت سبب کند شدن جریان درآمدی وام‌دهنده و در نتیجه، تنگنای مالی می‌شود.
  - با وقوع تنگنای مالی، نهادها در اجرای کارکردهایشان (دولت در عرضه کالای عمومی، بنگاه در تولید و بانک در عرضه تسهیلات) با مشکل مواجه می‌شوند.

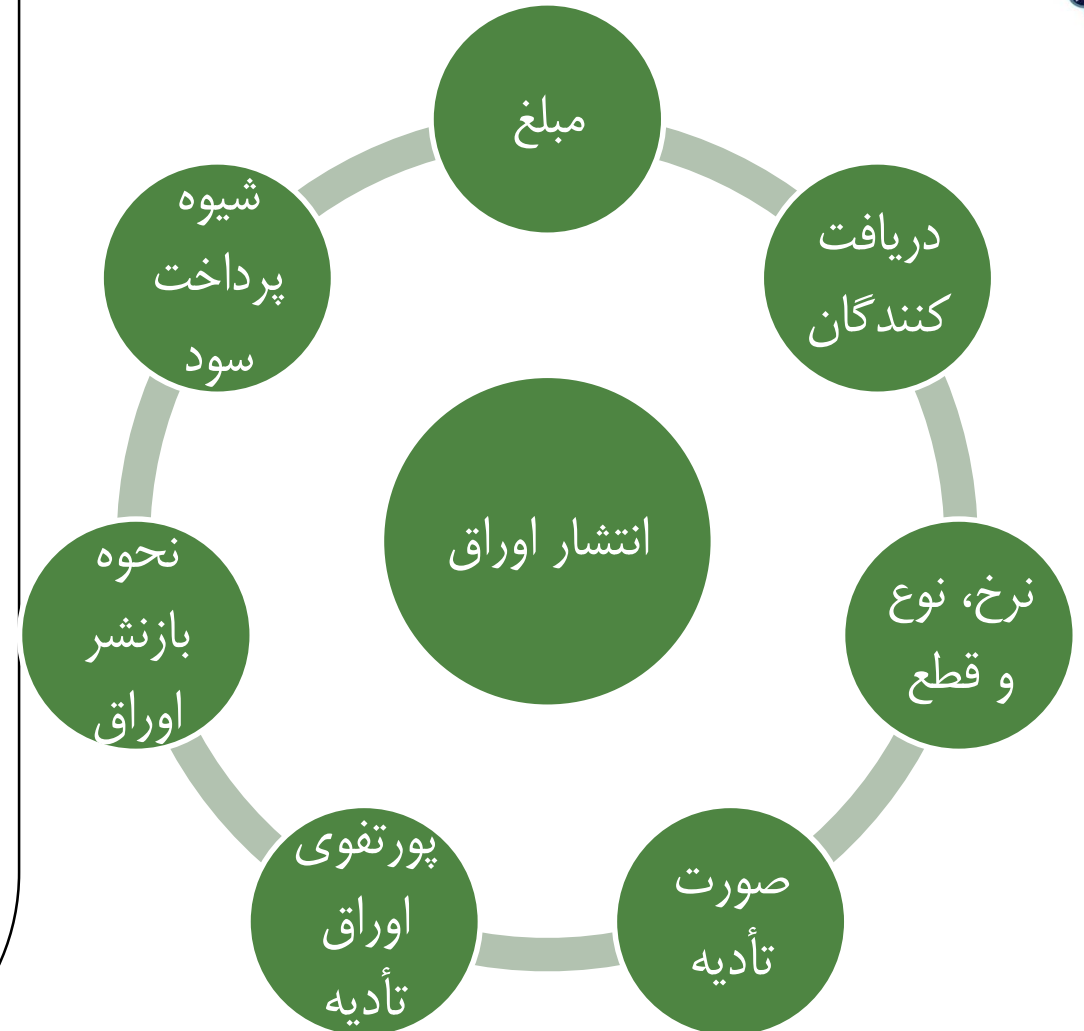
چشم انداز استمرار وضع موجود

- هزینه‌های مالی دولت، خارج از کنترل دولت بدون لحاظ سقف مشخصی زیاد می‌شود.
- مانند همه دوره‌های گذشته، دولت برای محدود کردن و ساماندهی بدهی‌های آتی خود نیز انگیزه نخواهد داشت.
- صرف ریسک دولت مانند گذشته بالا می‌ماند که طبق اطلاعات تا بهمن ۱۳۹۴، رقمی در حدود ۴ درصد است.
- در شبکه بانکی نیز - به دلیل مشکلات جریان نقد بانک‌ها - رجوع آنها به بانک مرکزی برای تأمین نقدینگی مستمر شده و افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی زیاد می‌شود.
- با استمرار بی‌ثباتی مالی موجود در شبکه بانکی، افت شدید سلامت بانک‌ها و تشدید معضل جریان نقد، مواجهه با یک بحران بانکی محتمل‌تر می‌شود.
- مشکل نقدینگی سازمان‌های بیمه و بازنشستگی تشدید می‌شود.

برنامه بازارپذیر کردن بدهی های دولت

هدف: سامان دهی بدهی های دولت جهت نقدشونده کردن آنها، افزایش اعتبار دولت و تعمیق بازار اوراق بهادار اسلامی جهت گسترش ابزارهای تامین مالی مطابق با شریعت

اقدامات

- انتشار اوراق بهادار اسلامی
- واگذاری اوراق منتشره به طلبکاران در مقابل پرداخت بدهی
- ایجاد اتاق تسویه بین دولت، پیمانکاران، بانکها و بانک مرکزی
- لحاظ هزینه مالی در بودجه سالانه

الزامات

- متعهد شدن دولت به پرداخت سود اوراق
- ارزشمند کردن اوراق توسط بانک مرکزی: عملیات بازار باز، وام دهی مبتنی بر وثیقه
- تغییر رفتار دولت در ایجاد هرگونه بدهی جدید صرفاً از طریق انتشار اوراق در بازار سرمایه
- تعیین سقف برای نسبت مانده بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی از مقدار معین
- تعیین سقف برای نسبت مانده اوراق بدهی دولت در ترازنامه بانک مرکزی به پایه پولی
- مدیریت متمرکز بدهی ها و اوراق بدهی دولت

برنامه بازارپذیر کردن بدهی های دولت

- بخشی از بدهی حال شده
- ۴۰ هزار میلیارد تومان

مبلغ

- صکوک اجاره
- مصون از تورم

نرخ و نوع

- واگذاری
- تسویه

صورت تأدیه

- بنگاه ها (۱۰ ه.م.ت)
- با اولویت بانک های خصوصی شده (۳۰ ه.م.ت)

دریافت کنندگان

- بسته اوراق یک، سه و پنج ساله

پورتنفوی اوراق
تأدیه

- فروش در بازار
- صکوک میان مدت

نحوه بازنشر اوراق

- تضمینی از بودجه
- تواتر فصلی یا ماهانه

پرداخت سود

برنامه بازارپذیر کردن بدهی های دولت-الزامات

الزامات

متعهد کردن دولت به پرداخت سود اوراق

نقش بانک مرکزی: عملیات بازار باز، وام دهی مبتنی بر وثیقه

اصلاح رفتار دولت در ایجاد بدهی جدید صرفاً از طریق انتشار اوراق

فراتر نرفتن نسبت مانده بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی از مقدار معین

فراتر نرفتن نسبت مانده اوراق بدهی دولتی در ترازنامه بانک مرکزی از مقدار معین

مدیریت متمرکز بدهی ها و اوراق بدهی دولت

● وضعیت اقتصاد می‌تواند از ادامه وضع موجود نیز بدتر شود:

- سود ناشی از انتشار اوراق مانده بدهی دولت را افزایش می‌دهد. در صورتی که تورم روند فزاینده پیدا کند، شیب روند افزایش بدهی‌های دولت، زیاد خواهد شد.
- حجم اوراق بدهی غیرنقد دولت در ترازنامه بانک‌ها افزایش پیدا می‌کند.
- احتمال جلب اعتماد مردم برای اجرای اصلاحات آتی کاهش می‌یابد.
- نرخ اوراق مصون از تورم می‌تواند به لنگر تورمی سال‌های آتی بدل شود.

● **ضرورت تغییر رفتار دولت در پرداخت تعهدات اوراق بدهی**

- لازم است تعهد دولت به پرداخت اصل و سود اوراق منتشره در موعد مقرر مقدم بر سایر پرداخت‌ها به عنوان یک اصل مهم پذیرفته و جوانب آن توسط دستگاه‌های مختلف رعایت گردد. دولت باید عملاً ثابت نماید که نسبت به پرداخت تعهداتش مقید است.
- در هرگونه اصلاح قانونی، مجوز لازم با ضمانت اجرایی کافی برای خزانه‌داری کل کشور به منظور پرداخت مبالغ سررسید اوراق (سود و اصل) از سرجمع بودجه اخذ گردد.

● **ضرورت رفع مشکل دارایی پشتوانه اوراق**

- لازم است در اسرع وقت نسبت به اختصاص دارایی‌های پشتوانه دستگاه‌های اجرایی برای انتشار صکوک در سال ۱۳۹۵ در سطح دولت تصمیم‌گیری شود.
- ضمانت‌های اجرایی بند «ب» تبصره (۲۰) لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ برای استقرار سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی ابقا گردد.

● **مطابقت با شریعت نگاه داشتن تمام مراحل**

● **اخذ مصوبات قانونی**

● **ممانعت از ایجاد رانت**

تا ۲۴ ماه	تا ۱۲ ماه	تا ۸ ماه	تا ۴ ماه	برنامه (از ابتدای سال ۱۳۹۵)
انتشار اوراق جدید برای بدهیهای باقیمانده دولت که هنوز به صورت اوراق در نیامده اند	بازپرداخت اصل و سودهای سررسید شده	انتشار و تخصیص اوراق به طلبکاران (پیمانکاران و بانکها)	تدوین و تصویب اصلاحیه بودجه جهت اجازه برای انتشار اوراق و نیز تخصیص سود اوراق	برنامه سامان‌دهی بدهی دولت
	تخصیص سود اوراق در بودجه ۱۳۹۶	اجازه فروش و قابل مبادله شدن تدریجی اوراق در بازار	معرفی دارایی توسط دولت جهت انتشار صکوک اجاره	
		الزام بانک مرکزی به بانکها برای ارائه کردن اوراق به عنوان وثیقه	تدوین برنامه انتشار اوراق	
		تصویب قانون مجزا در مجلس در رابطه با اوراق بدهی دولت، نحوه ایجاد بدهیهای جدید و اعمال سقف برای اوراق متناسب با تولید ناخالص داخلی، اعمال سقف برای بانک مرکزی در خرید این اوراق متناسب با پایه پولی (برنامه ششم)، قانون بودجه ریزی اعتباری	تعریف و حسابرسی بدهی های دولت	

بسته تخفیف معضل مطالبات غیر جاری

بسته تخفیف معضل مطالبات غیرجاری

تبيين وضع موجود

- بالا بودن مستمر نسبت مطالبات غیرجاری در اغلب بانک ها
- ترکیب مطالبات غیر جاری
  - تمرکز بالای مطالبات غیرجاری
  - سهم بالا و فزاینده مطالبات مشکوک‌الوصول
  - بالاتر بودن نرخ نکول مطالبات ارزی / در مقابل ریالی
  - ماهیت شرکتی مطالبات غیرجاری
  - بالا بودن نرخ نکول مطالبات استهمال شده
  - فاصله قابل ملاحظه اعداد رسمی نکول در مقابل ارقام تخمینی
- نسبت ذخیره‌گیری به مطالبات غیرجاری بسیار پایین
- نسبت مطالبات غیرجاری به سرمایه بسیار بالا

تعادلی بودن نکول بالا

انگیزه نداشتن برای آشکار کردن مطالبات غیرجاری

تشدید مساله در صورت انتقال بدون برنامه دارایی های مسموم

بالا بودن زیان نقد کردن دارایی های مسموم

حاکمیتی شدن ابعاد مساله زیان دارایی های مسموم

بسته تخفیف معضل مطالبات غیرجاری

- هدف: فراهم کردن مقدمات حل معضل مطالبات غیر جاری
- اقدامات

- بازنگری و بازسازی ظرفیت‌های نظارتی بانک مرکزی
- رفع موانع قانونی
- افزایش ظرفیت بانک‌ها برای مواجهه با مطالبات غیرجاری
- بهبود و ارتقای فرایند تجدید ساختار بدهی در خارج دادگاه
- بهبود تسویه بدهی در داخل دادگاه و نیز بهبود چهارچوب وام دهی مبتنی بر وثیقه
- فراهم کردن شرایط لازم برای تشکیل بازار مطالبات غیرجاری
  - رفع موانع مالیاتی
  - رفع موانع قانونی
  - تقویت ظرفیت نهاد ضمانت سپرده
  - برآورد کردن سایر موانع

الزامات

- نهادی برای بازرسی قراردادهای وام
- استفاده از ابزارهای تنبیهی و تشویقی بانک مرکزی
- دسته بندی بانکهای سالم و ناسالم
- اعمال و افزایش نرخ ذخیره گیری
- پایش تصادفی وام‌ها

- امتیاز مرتبط با کاهش نسبت مطالبات غیرجاری باید با پایش تصادفی وام‌ها و مبتنی بر افزایش نسبت ذخیره‌گیری باشد.
- نسبت‌های ذخیره‌گیری عام و خاص برای تسهیلات جدید افزایش پیدا کند.
- برای سایر اقلام مرتبط با مطالبات غیرجاری، مانند سودهای معوق و وجه التزام دریافتنی، هم ذخیره‌گیری صورت بگیرد.
- با هماهنگی با وزارت اقتصاد، هزینه‌های ذخیره‌گیری به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی طبقه‌بندی شود.
- به تسهیلات‌گیرندگان برای آشکار کردن مطالبات غیرجاری انگیزه داده شود. برای این کار باید قدرت چانه‌زنی تسهیلات‌گیرندگان در مقابل بانک‌ها افزایش یابد.
- قانونی تصویب شود که تا زمانی که نسبت حقوق صاحبان سهام به علاوه مانده ذخایر به دارایی‌ها از حد معینی بیشتر نشود، پاداش مدیران، تقسیم سود و برداشت از سود انباشته محدود شود.
- نهادی برای بازرسی قراردادهای وام، سرشماری برای وام‌های بزرگ و نمونه‌گیری برای وام‌های کوچک و متوسط ایجاد شود و جریمه متناسبی برای تخلفات طراحی گردد.
- اقدامات تنبیهی و تشویقی توسط بانک مرکزی اعمال گردد.

فعال کردن اقدامات خارج از دادگاه برای وام های کوچک و متوسط و خیلی بزرگ

■ ملاحظات

- تمرکز مطالبات غیرجاری بسیار بالاست. بنابراین لازم است این وام های محدود هر یک به تنهایی مورد بررسی قرار گیرند و راه های متناسب برای آن ها طراحی شود. لازم است به نقش این بنگاه ها در فرایند خروج از رکود توجه شود.

■ اقدامات

• وام های بزرگ

- شناسایی، بررسی تاریخچه و سوابق وام های اعطا شده ذی نفع واحد
- تشکیل نهاد بین-سازمانی برای حل و فصل مساله مطالبات غیرجاری بزرگ
  - » آسیب شناسی عملکرد نهاد کنونی متولی حل و فصل مطالبات غیرجاری بزرگ
  - » نهاد بین سازمانی باید شامل بانک مرکزی، قوه قضاییه، اتاق بازرگانی، وزارت اقتصاد و افراد متخصص ارزیابی فنی پروژه ها باشد.
- تصمیم با توجه به تاریخچه امهال این مطالبات و فرصت سودآوری پروژه های مورد بررسی

فعال کردن اقدامات خارج از دادگاه برای وام های کوچک و متوسط و خیلی بزرگ

■ ملاحظات

- تمرکز مطالبات غیرجاری بسیار بالاست. بنابراین لازم است این وام های محدود هر یک به تنهایی مورد بررسی قرار گیرند و راه های متناسب برای آن ها طراحی شود. لازم است به نقش این بنگاه ها در فرایند خروج از رکود توجه شود.

■ اقدامات

• وام های کوچک و متوسط

- برای مدیریت خارج از دادگاه، لازم است مدیران از نوعی اختیار در مورد تصمیم در مورد تسویه وام های غیرجاری برخوردار باشند.
  - » انتخاب مدیران تصمیم گیر در چارچوب سلسله مراتبی با توجه به ارزش وام
  - » در صورت نگرانی از هزینه های مرتبط، می توان طرح را به صورت پایلوت اجرایی کرد.
  - » آماده کردن بسته پیشنهادی «اقدامات خارج از دادگاه» توسط بانک مرکزی
  - » ارائه بسته به مجمع توسط مدیران بانکی
  - » لزوم اعلام و اعمال نظارت بانک مرکزی در موارد مرتبط با مطالبات غیرجاری، ذخیره گیری و کفایت سرمایه
- از قاعده های موفق سایر کشورها استفاده شود.

- بانک مرکزی می‌تواند با استفاده از سود سهام سال‌های آتی یا گذشته این زیان را به تدریج به خزانه‌داری منتقل کند.
- صندوق توسعه ملی، می‌تواند از طریق سهام ممتاز و به شرط اعمال اصلاحات بانکی، بار مالی این افزایش سرمایه را متقبل شود.
  - این سهام تنها برای بازه زمانی محدودی در اختیار دولت می‌ماند.
  - دارنده سهام ممتاز امکان انتخاب حسابرس داخلی را داشته باشد.
- تخفیف مالیاتی بانک‌ها متناسب با شناسایی مطالبات سوخت شده اعمال شود.
- با توجه به احتمال تکرار فرآیندهای ایجاد کننده نکول، مهم‌ترین ملاحظه مرتبط با این راه حل، افزایش نقش نظارتی بانک مرکزی است.

■ ملاحظات

• حقوقی

- انتقال مالکیت وام‌ها از بانک‌ها به شرکت مدیریت دارایی
- انتقال حقوقی و وثایق وام‌ها از بانک‌ها به شرکت مدیریت دارایی
- عدم مصونیت مدیران بانکی در قبال تصمیم‌های مرتبط با بازتعریف قراردادهای وام
- اوراق بهادارسازی وام‌های منتقل شده از بانک‌ها به شرکت مدیریت دارایی

• نهادی

- شرایط ایران، به کشورهای که تجربه ناموفقی در مورد شرکت مدیریت دارایی‌ها داشته‌اند بسیار نزدیک‌تر است.
- به نظر می‌رسد در مجموع فرآیند نهادسازی در ایران با موفقیت همراه نبوده است.

• تامین مالی

- شرکت مدیریت دارایی‌ها در میان مدت می‌تواند بازده مناسب داشته باشند، تامین مالی کنندگان صبور (بیمه‌ها و بازنشستگی‌ها) در ایران خود با معضل تامین مالی مواجه هستند.
- منابع مالی دولت برای اصلاح نظام بانکی بسیار محدود است.

با هدف افزایش نقدشوندگی و شفافیت ترازنامه بانک‌ها و تجدید ساختار بانک‌ها و بنگاه‌های درگیر، این شرکت با مالکیت دولت و بانک‌ها تأسیس شده و تنها بانک‌های منتخب بانک مرکزی تحت پوشش این شرکت باشند.

شیوه اجرا نیز به این صورت است که دارایی‌های مسموم بانک‌های منتخب تدریجاً با نرخ تنزیلی — که بر اساس قواعدی از پیش تعیین شده مشخص می‌شوند — به این شرکت منتقل شوند. دولت نیز موظف شود بخشی از زیان حاصل را تقبل کند. این موضوع می‌تواند در قالب اوراق دریافتی باشد که سهم تأمین مالی مستقیم دولت را نیز کاهش می‌دهد. این اوراق مشابح با اوراق بدهی دولت قابلیت استفاده در بازار بین‌بانکی و عملیات بازار باز بانک مرکزی را نیز دارد. نکته حائز اهمیت در این راستا، سهم اوراق بهادار قابل استفاده در بازار بین‌بانکی از کل دارایی شرکت مدیریت دارایی است که باید در حدی باشد که قیمت آن افت شدید نکند.

تامین مالی سرمایه در گردش بنگاه ها بر اساس ارزش افزوده

● **رابطه بانک و بنگاه:** وام سرمایه در گردش متناسب با مالیات بر ارزش افزوده به بنگاه اعطا شود و قبال آن، موجودی مواد انبار بنگاه به عنوان وثیقه اخذ شود. به عنوان مثال مبلغ وام می‌تواند به گونه‌ای باشد که سرمایه در گردش بنگاه را به میزان ۷۰٪ ارزش افزوده متناظر با برگه مالیاتی پرداختی در فصل (یا فصول) قبل را تامین مالی کند.

● **رابطه بانک و بانک مرکزی**

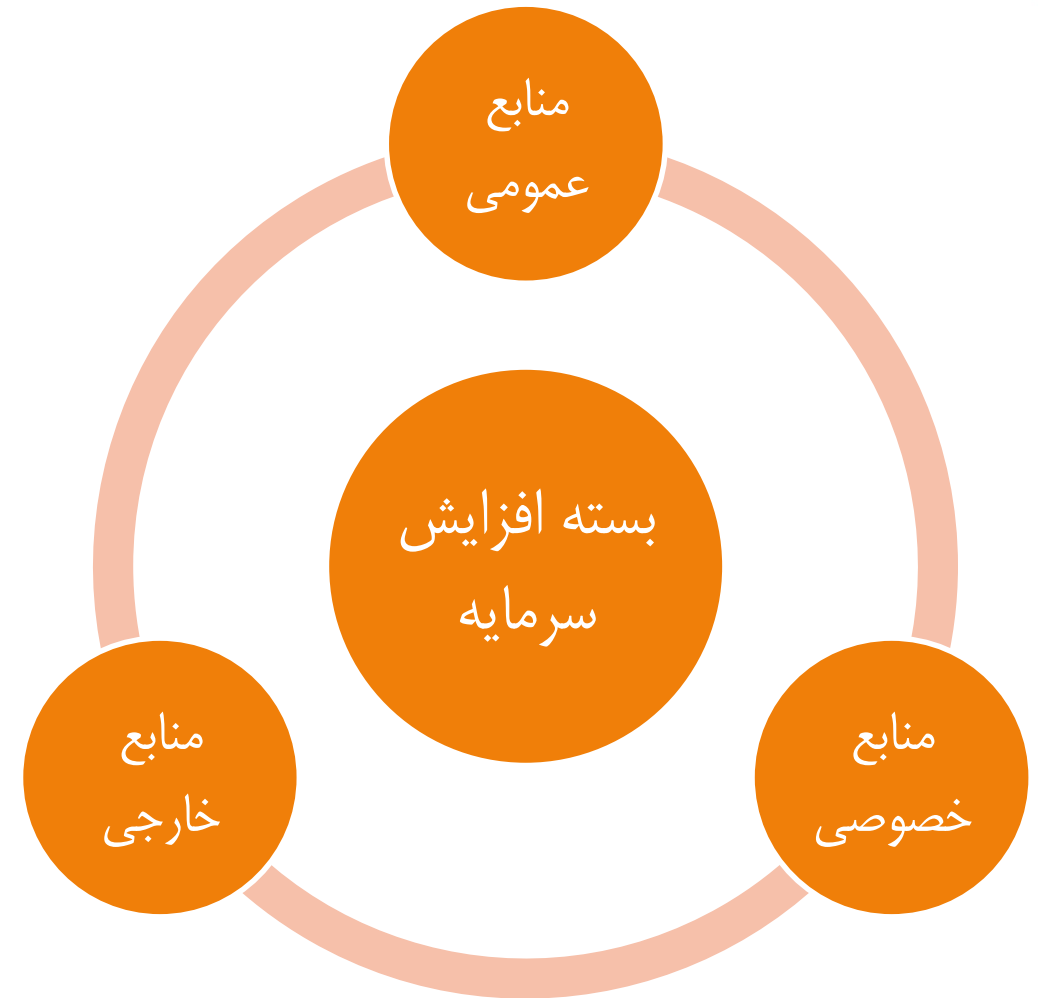
- **در کوتاه‌مدت:** در قالب بسته خروج از رکود می‌توان بخشی از وام‌هایی که بانک‌های تجاری بر اساس برگه مالیاتی اعطا کرده‌اند را از طریق بانک مرکزی تامین مالی کرد. به این نحوه که بانک مرکزی این اوراق بهادار را به عنوان وثیقه از بانک ارائه‌دهنده تسهیلات قبول کند و معادل ۷۰٪ ارزش اسمی مجموع وام‌های مبتنی بر برگه مالیاتی را با نرخ بهره معین (۲ درصد کمتر از نرخ بازار بین بانکی) به بانک عامل ارائه دهد.
- **در بلندمدت:** انتظار می‌رود در بلندمدت، تنها وثیقه پذیرفتنی از بانک‌ها، اوراق بدهی دولت باشد.

مرحله 1: وام بانک به بنگاه	مرحله 2: وام بانک مرکزی به بانک
معیار اهلیت	اعطای وام مبتنی بر برگه مالیاتی
نرخ	دو درصد زیر نرخ بازار بین بانکی
طول مدت	کوتاه مدت
وثیقه	مجموع وام‌های مبتنی بر برگه مالیاتی
هدف	تامین مالی بانک

برنامه (از ابتدای سال ۱۳۹۵)	تا ۴ ماه	تا ۸ ماه	تا ۱۲ ماه	تا ۲۴ ماه
اقدامات نظارتی	ایجاد نهاد بازرسی قراردادهای وام	اعمال جرایم/تشویق های مرتبط با مطالبات غیرجاری		
	طراحی جریمه متناسب برای تخلفات	ارائه نسبت های جدید ذخیره گیری عام و خاص و پایه های ذخیره گیری		
	رفع موانع قانونی برای این که هزینه ذخیره از نظر مالیاتی قابل قبول باشد	ارایه بسته انگیزشی برای آشکار کردن مطالبات غیر جاری از طرف تسهیلات گیرندگان		
خارج کردن مطالبات سوخت شده	امتیاز دادن ها مبتنی بر افزایش نسبت ذخیره گیری			
	تصویب قوانین مرتبط با پوشش زیان ناشی از مطالبات سوخت شده بر اساس سود سال های آتی	خارج کردن مطالبات سوخت شده از ترازنامه بانک تهاثر زیان مطالبات سوخت شده و سود سال های آتی		
فعال کردن شرکت مدیریت دارایی	تصویب قوانین مرتبط با ایجاد سهام ممتاز در ازای زیان مطالبات سوخت شده	انتشار سهام ممتاز مرتبط با زیان مطالبات سوخت شده		
	تعیین ساختار شرکت مدیریت دارایی	تعیین منابع دولتی تشکیل شرکت مدیریت دارایی	شروع فعالیت شرکت مدیریت دارایی	
فعال کردن اقدامات خارج از دادگاه		تعیین و ارزیابی دارایی های مشمول انتقال به شرکت مدیریت دارایی	عرضه اوراق دریافتی به بازار اوراق بدهی	
	آسیب شناسی اقدامات فعلی	تعیین بانک های مشمول		
کیفیت تخصیص اعتبار	بسترسازی برای اقدامات خارج از دادگاه (مصونیت قانونی برای تصمیم گیران/نهاد متولی بین-سازمانی/تهیه قراردادهای استاندارد برای وام های کوچک/تعیین قاعده امهال)	شروع فرآیند اقدامات خارج از دادگاه جهت سامان دهی به مطالبات غیر جاری		
	وام دادن بر اساس مالیات بر ارزش افزوده	امتیاز دادن به بانک ها متناسب با سهم وام های مرتبط با مالیات بر ارزش افزوده		
	آسیب شناسی دفاتر اعتباری موجود	تعمیق فعالیت دفتر اعتباری		
	آسیب شناسی شرکت های اعتبارسنجی موجود	فعال کردن شرکت اعتبارسنجی		
	آسیب شناسی نظام های ارزش گذاری و ثبت متمرکز وثیقه	فعال کردن نظام های ارزش گذاری و ثبت متمرکز وثیقه		

بسته افزایش سرمایه

- هدف: افزایش سرمایه بانکهای دولتی و خصوصی
- اقدامات

- منابع عمومی

- منابع بودجه از محل خصوصی سازی و واگذاری دارایی های دولت، و درآمدهای ناشی از تسعیر ارز
- منابع صندوق توسعه ملی به صورت سهام ممتاز و یا subordinated debt

- منابع خصوصی

- تشویقات مالیاتی برای حضور بخش خصوصی
- تدوین و ابلاغ سیاست های مربوط به حداقل سرمایه توسط بانک مرکزی و سازمان بورس
- استفاده از سازوکار Subordinated debt و سهام ممتاز

- منابع خارجی

- حضور بانک های بین المللی
- منابع خارجی تا سقف مصوب قانون برای بانک های منتخب، تحت نظارت بانک مرکزی

- الزامات

- نظارت بانک مرکزی
- تصویب قوانین مربوطه (مانند بانکهای مشمول اصل ۴۴)
- هماهنگی بین دستگاهها

منابع عمومی

• دولت

- بانک های دولتی
- درآمد تسعیر ارز
- بودجه
- صندوق توسعه ملی
- همه بانک ها
- سهام ممتاز
- فروش پس از ۵ سال
- تعیین حسابرس

منابع خصوصی

• بانک های غیردولتی

- الزام به بالا بردن سهم
- سهام دار در بانک های بورسی
- کاهش نرخ مالیات متناسب با افزایش نسبت کفایت سرمایه
- افزایش سرمایه ناشی از نظام انگیزشی و نظارتی بانک مرکزی
- سهام ممتاز

• Subordinated Debt

منابع خارجی

• بانک های بین المللی

- منابع خارجی تا سقف مصوب قانون برای بانک های منتخب، تحت نظارت بانک مرکزی

- توافق بازل در سال ۱۹۸۸، تامین سرمایه از طریق SND را مشروط به رعایت سقف برای تامین مالی پذیرفته است. میانگین وزنی سررسید این اوراق بایستی حداقل پنج سال بوده و از طرفی بانک بایستی این اوراق را به عنوان وثیقه برای خود منظور کند. برخی کشورها مقررات تنظیمی فراتر از استانداردهای کمیته بازل را برای بانک های خود اعمال می کنند.
- به صورت معمول سهامداران اصلی از دارندگان این نوع اوراق هستند چرا که آنها بیشتر از وضعیت کسب و کار اطلاع دارند و انگیزه بیشتری برای خرید این اوراق ریسکی دارند.

تا ۲۴ ماه	تا ۱۲ ماه	تا ۸ ماه	تا ۴ ماه	برنامه (از ابتدای سال ۱۳۹۵)
		تعیین نرخ جریمه بانک مرکزی / سپرده‌پذیری از بانک مرکزی در بازار بین بانکی متناسب با نسبت کفایت سرمایه	شناسایی و تعیین منابع عمومی قابل تخصیص به افزایش سرمایه	افزایش سرمایه بانکهای دولتی
		افزایش سرمایه در بانکهای دولتی (روش مثلی استفاده از تسعیر نرخ ارز، صندوق توسعه ملی، ...) بر اساس برنامه تجدید ساختار		
		افزایش سرمایه در بانکهای خصوصی از طریق صندوق توسعه ملی (حالت عادی، سهام ممتاز، ...) بر اساس برنامه تجدید ساختار	الزام بانکهای فعال در بورس به بالا بردن نسبت کفایت سرمایه برای مبادله در تابلوی اول	
خصوصی کردن بانکهای دولتی موجود		فروش سهام بانکهای خصوصی شده برای افزایش سرمایه آنها	اصلاح قانون مرتبط با سهام عدالت در بانکهای اصل ۴۴	
			الزام بانکهای خصوصی به افزایش سرمایه در مجامع خود مبتنی بر برنامه تجدید ساختار خود	
		تشویق بیشتر بانکهای دارای کفایت سرمایه مناسب در فرصت‌های پساتحریم	استفاده از بانکهای دارای کفایت سرمایه مناسب در فرصت‌های مبادلاتی پساتحریم	افزایش سرمایه بانکهای خصوصی و خصوصی شده
			قوانین و زیرساخت های لازم برای مالکیت/مدیریت سهام داران بین المللی بانکی	
		تعیین نرخ جریمه بانک مرکزی / سپرده‌پذیری از بانک مرکزی در بازار بین بانکی متناسب با نشاخص های معیار	تعیین نرخ مالیات متناسب با نسبت کفایت سرمایه	

اصلاحات بنيادين

برنامه (از ابتدای سال ۱۳۹۵)	تا ۴ ماه	تا ۸ ماه	تا ۱۲ ماه	تا ۲۴ ماه
تدوین برنامه اصلاح نظام بانکی		پژوهش درباره برنامه جامع اصلاح نظام مالی کشور	تدوین برنامه جامع اصلاح نظام مالی کشور	نصویب و شروع برنامه جامع اصلاح نظام مالی کشور
تهیه و الزام به اجرای قوانین کسب و کار (شامل قوانین حکمرانی، ورشکستگی و حقوق مالکیت خصوصی)	همکاری دولت با یک مؤسسه بین‌المللی برای مطالعه چهارچوب حقوقی حاکم در ایران و پیشنهاد اصلاحات برای تقویت قوانین حقوقی	تأسیس مراکز و کمیته‌های تخصصی حاکمیت برای حل بموقع و منصفانه مسائل موجود بین شرکت‌های فعال در صنعت خدمات مالی و مشتریان آنها	تدوین قانون مربوطه	تصویب قانون مربوطه
تقویت بانک مرکزی برای حفظ ثبات پولی و مالی		بازنگری قوانین بانکداری و قانون پولی و بانکی	تصویب قوانین جدید بانکداری و قانون پولی و بانکی کشور اجازه دادن به بانک‌ها برای مدیریت بهتر قراردادهای فروش اوراق بهادار	نهایی کردن ساختار و مسئولیت‌های بانک مرکزی و تدوین برنامه‌هایی برای اجرای تغییرات لازم
اجرای حاکمیت شرکتی مناسب		تدوین و تصویب قوانین مرتبط	همکاری بانک مرکزی با سازمان بورس و اوراق بهادار برای برقراری حاکمیت شرکتی ایجاد واحدهای مجاز برای اجرای استانداردهای بین‌المللی حسابداری و حسابرسی	
تقویت مقررات‌گذاری و نظارت بر واسطه‌گرهای مالی		اصلاح مقررات به گونه‌ای که مؤسسات اعتباری را از پذیرفتن سپرده منع کند	تدوین مقررات برای آوردن مؤسسات اعتباری غیربانکی در داخل صنعت خدمات مالی مجاز و تعیین وظایف دقیق آنها	
ایجاد شبکه‌های ایمنی مالی برای محافظت از سپرده‌گذاران خرد	تأسیس صندوق ضمانت سپرده‌ها			
افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	شناسایی کشورهایی که ایران می‌خواهد مبادلات تجاری خود را با آنها گسترش دهد	تأسیس یک مرکز مالی بین‌المللی در یک منطقه آزاد تجاری		
تأسیس مؤسسات مالی توسعه‌ای جدید		تدوین برنامه مؤسسات توسعه‌ای		

نقشه استراتژیک

ثبات پولی، ثبات مالی و توسعه مالی					هدف
افزایش قدرت وام‌دهی بانک‌ها	انضباط مالی دولت	بهبود محیط کسب‌وکار بانکی	سیاست‌گذاری پولی	نقش نظارتی بانک مرکزی	محور/برنامه‌ها
		* کاهش نرخ سود سپرده باهدف خنثی کردن اثر جنگ قیمتی * اصلاح قوانین مرتبط با ارتباطات بین‌المللی	* اجرای کردن عملیات بازار باز * اعطای خط اعتباری کوتاه‌مدت و وثیقه‌دار مشروط به تجدید ساختار بانک	* دسته‌بندی بانک‌ها * تجدید ساختار بانک‌ها * تحدید فعالیت مؤسسات غیرمجاز * تدوین قوانین موردنیاز برای تقویت نقش نظارتی بانک مرکزی	حل معضل جریان نقد
	* سامان‌دهی بدهی دولت از طریق بازارپذیر کردن آنها * ایجاد بدهی فقط مبتنی بر اوراق				سامان‌دهی بدهی دولت
* افزایش سرمایه بانک‌های دولتی و غیردولتی					افزایش سرمایه
* اقدامات اولیه برای حل معضل NPL * وام‌دهی مبتنی بر صورت‌های مالیات بر ارزش‌افزوده					آماده‌سازی برای حل معضل مطالبات غیر جاری
* وام‌دهی خرد: (۱) اعتبار خانوارها، (۲) تأمین مالی بنگاه‌های متوسط و کوچک * حل معضل NPL * تعمیق و تکمیل حلقه‌های مفقود تأمین مالی در بازار سرمایه	* حذف سلطه مالی دولت بر بانک مرکزی	* سامان‌دهی مؤسسات مالی غیرمجاز * تدوین قوانین مربوط به ورشکستگی مؤسسات مالی * پایه‌گذاری و تعمیق زیرساخت‌ها و نهادهای لازم برای (۱) افزایش شفافیت صورت‌های مالی (۲) بهبود مدیریت ریسک * اصلاح قوانین مربوط به حاکمیت شرکتی	* تقویت استقلال بانک مرکزی، اهداف، پاسخگویی و شفافیت نهاد سیاست‌گذار پولی	* اعمال قواعد بال ۳ * اصلاح قوانین پولی و بانکی، قانون بانکداری بدون ربا و قوانین مربوط به نهاد ناظر بانکی	برنامه اصلاحات بنیادین

- نقشه راه حاضر، یک مولفه از سه مولفه لازم برای اجرای اصلاحات است.
- تعیین اقدامات، عاملان و ناظران بخش بسیار مهمی است که این مطالعه متعرض آن نمی شود.
- فرصت ها
  - اجماع بر اصلاحات
  - فرصت های اقتصادی حاصل از برجام
  - کاهش تورم و انتظارات تورمی
  - اقتصاد مقاومتی
- تهدیدها
  - محدودیت مالی دولت
  - محدودیت توان کارشناسی در طراحی/اجرا و نظارت بر برنامه های اصلاحی
  - نقش گروه های ذینفع در اقتصاد سیاسی اصلاحات

با تشکر

